

Nijmegenaren in de slavernij?

Slaveneigenaren die tijdens de Emancipatie van 1863 in Nijmegen woonachtig waren.

Naam: Mathijs Gerritsen
Studentnummer: S4486730
Scriptiebegeleider: Dr. C.W. van Galen
Afdeling geschiedenis
Bachelorscriptie

Centrum van Nijmegen in 1850. Bron: Regionaal Archief Nijmegen

Inhoudsopgave:

Hoofdstuk 1: inleiding

Hoofdstuk 2: theoretisch kader

2.1 Literatuuroverzicht

2.2 Wetenschappelijke relevantie

2.3 Bronnen

2.4 Methode

Hoofdstuk 3: Achtergronden en persoonlijke gegevens

Wat zijn de achtergronden van de slaveneigenaren die in 1863 in Nijmegen woonden en hier compensatie aanvroegen?

Hoofdstuk 4: Banden met Suriname

Welke banden bestaan er tussen de Nijmeegse slaveneigenaren en de plantages in Suriname?

Hoofdstuk 5: Binding met Nijmegen

Welke binding hadden de slaveneigenaren met de stad Nijmegen?

Hoofdstuk 6:

- Conclusie

Hoofdstuk 7:

- Literatuurlijst
- Bijlagen

Hoofdstuk 1: Inleiding:

Het slavernijverleden van Nederland is nog altijd een gevoelig onderwerp in het Nederlandse publieke en politieke debat. Er sinds 2002 meer aandacht gekomen voor de rol van de Nederlandse overheid in de slavernij. Dit werd zichtbaar met de komst van een nationaal monument Nederlands slavernijverleden en de spijtbetuigingen van meerdere kabinetten. De laatste jaren zijn er voor het bredere publiek ook documentaires, series en lesmateriaal verschenen over de slavernij. Dat het slavernijverleden nog een rol speelt in de Nederlandse samenleving is vandaag de dag nog goed terug te zien in allerlei discussies.

Op 6 januari 2018 verscheen er in de *Trouw* een artikel waarin emeritus hoogleraar Piet Emmer spreekt over een 'nieuwe Beeldenstorm'. Deze 'nieuwe Beeldenstorm' duidt op het feit dat tal van standbeelden en straatnamen een eerbetoon zouden zijn aan 'foute, witte mannen' zoals Jan Pieterszoon Coen, generaal van Heutsz en Witte de With. Activisten vinden dat standbeelden en straatnamen van deze figuren moeten verdwijnen vanwege hun roemruchte verleden. In Nederland is al eerder kritiek geweest op bijv. de Gouden Koets waarop een paneel te zien is met de afbeelding van gekleurde personen in een onderdanige positie. En er is de laatste jaren enorm veel discussie over zwarte piet, die verdacht veel op een slaaf zou lijken.¹

Deze discussies laten zien dat er nog enorm veel te doen is rondom het slavernijverleden van Nederland. Personen die eerst als Nederlandse helden omarmd werden, worden nu verguisd vanwege het aandeel dat ze gehad hebben bij de slavenhandel. Deze gevoeligheid kwam in 2006 ook al naar voren toen onze toenmalige Minister-President Jan Peter Balkenende in een debat vond dat er te weinig oog was voor het internationale perspectief in Nederland. Hierbij deed hij de gevoelige uitspraak: *'Nederland kan het weer! Die VOC-mentaliteit. Over grenzen heen kijken! Dynamiek!'* Deze uitspraak deed enorm veel stof opwaaien, omdat het onbedoeld een referentie was naar de slavenhandel en gewelddadigheid van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC). Hier werd Balkenende een gebrek aan historisch besef verweten en dit leidde tot protesten vanuit Surinaamse hoek.² Maar wat hield de slavenhandel nu precies in?

Trans-Atlantische en Aziatische slavenhandel:

Tussen 1600 en het begin van de negentiende eeuw verscheepte o.a. de West-Indische Compagnie (WIC) en de Middelburgse Commercie Compagnie (MCC) 600.000 Afrikanen naar de Nieuwe Wereld. Deze Afrikanen werden in Nederlandse koloniën tewerkgesteld op plantages, havens, bedrijven of in het huishouden.³ Nederland had een aantal koloniën: o.a. Suriname van 1667 tot 1975, Nederlands Antillen vanaf 1634 en sommige eilanden behoren nog steeds tot het koninkrijk Nederland, Nieuw-Nederland van 1609 tot 1664 en Berbice, Demerary en Essequibo van 1627 tot 1815.⁴ In Nederland werd de slavernij op 1 juli 1863

¹ Piet Emmer, 'Wordt ook Johann de Witt straks slachtoffer van een nieuwe Beeldenstorm?', *Trouw* (6 januari 2018)

<<https://www.trouw.nl/cultuur/wordt-ook-johan-de-witt-straks-slachtoffer-van-een-nieuwe-beeldenstorm~aceb340e/>> [geraadpleegd op: 1-6-2018]

² ANP, 'Protest Surinamers tegen VOC-uitspraak Balkenende', *De Volkskrant* (26 oktober 2006)

<<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/protest-surinamers-tegen-voc-uitspraak-balkenende~b4c0e70/>> [geraadpleegd op: 1-6-2018]

³ Gert Oostindie en Karwan Fatah-Black, *Sporen van slavernij in Leiden* (Leiden, 2017), 7

⁴ Oostindie en Fatah-Black, *Sporen van slavernij*, 8

afgeschaft met een overgangstermijn van tien jaar in Suriname. In Suriname leefde ongeveer 36.000 slaven, naast nog eens zo'n 20.000 marrons en vrijgemaakte slaven.⁵ Maar ook in Nederlandse Oost-Indische vestigingen was er sprake van slavernij. Rond 1750 waren er naar schatting 75.500 slaven in deze Nederlandse vestigingen.⁶ Hier was vooral de Vereenigde Oostindische Compagnie verantwoordelijk voor de slavenhandel en slavenbezit. De VOC was enorm belangrijk voor de economie van de Republiek, maar de VOC was voor een groot gedeelte afhankelijk van het werk van onvrije mensen. De vormen van slavernij bij de VOC konden variëren van schuldslavernij tot levenslange of zelfs overerfelijke vormen van onvrijheid.⁷

Maar wat hield de Emancipatie van 1 juli 1863 in? Halverwege de 19e eeuw veranderde de positie van de slaven, langzaam maar zeker werden een aantal reglementen en commissies ingesteld die de positie van de slaven moest verbeteren. Dit kwam o.a. door het werk van procureur-generaal mr. J.W. Gefken. Hij was medeoprichter van 'maatschappij tot bevordering van de afschaffing der slavernij' en voorstander van de Emancipatie. De maatregelen van Gefken deed de slaven nu inzien dat men ze ook als menselijke wezens zag. In 1862 werd de wet op de Emancipatie aangenomen en afgekondigd. De slaven zouden met ingang van 1 juli 1863 de vrijheid verkrijgen. De eigenaren zouden dan een schadeloosstelling (compensatie) krijgen van f. 300,- per slaaf. Deze emancipatie ging wel gepaard met staatstoezicht en een overgangstermijn van tien jaar. Hierdoor waren de slaven nog tot 1873 gebonden aan loonarbeid, daarna waren de vroegere slaven vrije burgers van Suriname.⁸

Dit onderzoek focust zich op de slaveneigenaren die in 1863 in Nijmegen woonachtig waren. Hierbij ligt de focus op de achtergronden en persoonlijke gegevens van de personen, de banden met Suriname en de binding met de stad Nijmegen. Dit leidt tot mijn onderzoeksvraag: Wie zijn de slaveneigenaren, woonachtig in de stad Nijmegen, die na de emancipatie van 1863 compensatie aanvroegen?

In hoofdstuk twee wordt duidelijk gemaakt wat de wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek is, welke bronnen en methode gehanteerd gaan worden om mijn onderzoek uit te kunnen voeren en op welk eerder onderzoek mijn onderzoek gebaseerd is. In de hoofdstukken drie, vier en vijf zal ik mijn deelvragen beantwoorden en tevens mijn resultaten bespreken. In hoofdstuk zes zal ik vervolgens eindigen met het bespreken van de conclusie.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1 Literatuuroverzicht

Er is de laatste jaren zowel in binnen- als buitenland meer aandacht gekomen voor onderzoek naar slavernijverleden. Er is meer aandacht gekomen voor andere aspecten van de slavernij, maar ook voor onderzoek naar sporen van slavernij in individuele steden.

De historicus Matthias van Rossum doet in 2015 onderzoek naar slavernij in Azië ten tijde van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) in zijn boek *Kleurrijke tragiek*. Naar de mening van van Rossum is er te weinig aandacht geweest voor slavernij in Azië en lag de

⁵ Ibidem, 9

⁶ Matthias van Rossum, *Kleurrijke tragiek: de geschiedenis van slavernij in Azië onder de VOC* (Hilversum, 2015), 7

⁷ Van Rossum, *Kleurrijk tragiek*, 9

⁸ Dr. A.J.A. Quintus Bosz, 'De ontwikkeling van de rechtspositie van de vroegere plantageslaven in Suriname', in: Surinaamse Historische kring (red.), *Emancipatie 1863-1963* (Paramaribo, 1964), 5-21, alhier 20

nadruk teveel op de Atlantische slavenhandel. Dit boek laat zien dat het Nederlandse slavernijverleden in Azië ten tijde van de VOC omvangrijk was. Door het verschaffen van een beter inzicht in het Aziatische slavernijverleden wil van Rossum het slavernijverleden maatschappelijk en wetenschappelijk meer onder de aandacht brengen, daarbij treedt het ook in discussie met eerdere studies over het Nederlandse slavernijverleden. Het onderzoek heeft tot doel om nieuw debat en onderzoek aan te moedigen, zonder te provoceren.⁹ De geschiedenis van slavernij en slavenhandel onder de VOC in Azië heeft- juist onder invloed van het idee dat slavernij in Azië relatief kleinschalig en mild zou zijn geweest- maar weinig publieke aandacht gekregen. De onevenwichtige aandacht voor het Atlantische slavernijverleden en het rigide conceptuele onderscheid ten opzichte van 'Aziatische' slavernij leidt niet tot een beter begrip van het slavernijverleden.¹⁰ Hiermee toont van Rossum aan dat er niet alleen sprake is van een trans-Atlantische slavenhandel, maar ook van een Aziatische slavenhandel.

In hetzelfde jaar als van Rossum publiceren de historici Stephen Small en Sandew Hira een boekje genaamd: *20 vragen en antwoorden over het Nederlandse slavernijverleden en haar erfenis*. Dit boekje is geschreven in de serie 'decolonizing the mind'. Hiermee uiten ze kritiek op de Eurocentrische productie van kennis, de serie is namelijk gewijd aan de ontwikkeling van zowel kritieken als alternatieven voor Eurocentrische kennisproductie.¹¹ Het boekje is voornamelijk geschreven omdat ze vinden dat een bondige beschrijving van de Nederlandse slavernijgeschiedenis en haar erfenis in de 21e eeuw een uitgebreid, alomvattend en kritisch overzicht moet bevatten. Small en Hira stellen de bestaande kennis over de Nederlandse slavernijgeschiedenis ter discussie en bekritisieren de traditionele dominante theoretische kaders waarmee de slavernijgeschiedenis wordt beschreven. Ze bestrijden veel van de conclusies die vanuit deze kaders zijn getrokken met feitelijke bewijzen, daarbij verwerpen ze de bestaande begrippen in de literatuur.¹² In het boekje doen ze enorm veel beweringen en uitspraken zonder deze te onderbouwen met een bron. De herkomst van hun feitelijke bewijzen, die ze pretenderen te geven, zijn hierdoor lastig te achterhalen en is het onduidelijk waar beide auteurs zich op baseren.

Naast deze twee onderzoeken die zich focussen op andere aspecten van de slavenhandel dan andere literatuur heeft gedaan, is er ook een stroming in het onderzoeksveld dat zich is gaan richten op het onderzoek naar sporen van slavernij in stedelijke samenlevingen. Allereerst kijk ik naar onderzoek in het buitenland en daarna naar onderzoek in Nederlandse steden. In 2014 verschijnt het boek *Legacies of British Slave-ownership* van de Engelsen Catherine Hall, Nicholas Draper, Keith McClelland, Katie Donington en Rachel Lang. Dit boek is een van de vruchten van het British Slave-ownership project van de University College London. Ze doen onderzoek naar slaveneigenaren in Engeland na de 'Emancipatie' en hierbij stellen ze twee kernvragen: Wat gebeurde er met slaveneigenaren in Engeland na de 'Emancipatie'? En hoe belangrijk zijn de slaveneigenaren in Engeland geweest na de 'Emancipatie'?¹³ De data die ze bij het onderzoek gebruiken is gebaseerd op de Online Legacies of British Slave-ownership

⁹ Ibidem, 9

¹⁰ Ibidem, 8

¹¹ Stephen Small en Sandew Hira, *20 vragen en antwoorden over het Nederlandse slavernijverleden en haar erfenis* (Den Haag, 2015), 1

¹² Small en Hira, *20 vragen en antwoorden*, 5

¹³ Catherine Hall, Nicholas Draper, Keith McClelland en Katie Donington, *legacies of British Slave-ownership: colonial Slavery and the Formation of Victorian Britain* (Cambridge, 2014), 2-3

database. Deze database laat alle slaaf compensatie notulen zien van 1830 en laat ruimte voor de afwezige planters die tijdens de afschaffing in Engeland leefde of daarna terugkeerde. De database bestaat uit 47.000 namen en daarvan zijn bij 3000 gevallen biografische gegevens bekend.¹⁴ Ze gebruiken deze database en gegevens als lens om te kijken naar hoe de slaveneigenaren na de afschaffing Engeland hebben gevormd.¹⁵ Dit onderzoek biedt mogelijkheden voor Nederland, waar een soortgelijke database met namen van slaveneigenaren bestaat, maar soortgelijk onderzoek nog ontbreekt.

In Nederland wordt in 2007 het boek *Op zoek naar de Stilte* uitgegeven door historicus Alex van Stipriaan, socioloog Waldo Heilbron, socioloog Aspha Bijnaar en historica Valika Smeulders. Dit boek is ontstaan na de bewering dat er in de gangbare beeldvorming en het geschiedbeeld een verzwegen verborgen verleden zit.¹⁶ Het grootste deel van het boek is een aanzet tot inventarisatie van plaatsen waar cultureel erfgoed van het slavernijverleden in Nederland te vinden is. Het onderzoek waarop dit boek zich gebaseerd is, is deels gericht op concrete resultaten en deels explorerend, zoals al uit de titel blijkt. De belangrijkste doelstellingen ervan zijn: Het traceren en beschrijven van bronnen van het erfgoed van het slavernijverleden, met inbegrip van hun toegankelijkheid. En het nagaan op welke wijze het niet of minder zichtbare cultureel erfgoed kan worden opgespoord.¹⁷ Dit onderzoek kent drie erfgoed dimensies, die door hun samenhang lang niet altijd apart onderscheiden zullen worden:

- Materiële: van schilderijen, documenten en artefacten tot en met de materiële kant van eetcultuur
- Immateriële: van zang en dans tot en met taal en rituelen
- Mentale: van religieus bepaald wereldbeeld en representaties van 'de ander' tot en met historische taboes en trauma's.¹⁸

Dit boek is een belangrijke inspiratiebron voor onderzoek naar sporen van slavernij in Nederlandse steden.

Voorbeelden van Nederlandse steden die het boek *Op zoek naar de stilte* als inspiratiebron hebben gebruikt zijn *Sporen van het slavernijverleden in Groningen* van de historici Margriet Fokken en Barbara Henkes uit 2016 en *Sporen van de slavernij in Leiden* uit 2017 van de historici Gert Oostindie en Karwan Fatah-Black. In *Sporen van het slavernijverleden in Groningen* stellen Fokken en Henkes dat slavernij en slavenhandel vaak nog wordt geassocieerd met de Amsterdamse grachtengordel, Noord-Hollandse steden als Enkhuizen en Hoorn of de provincie Zeeland. De inbreng van noordelijke provincies blijft tot dan toe buiten beeld. Toch investeerden ook Groningers hun geld in de WIC. Op een kaart staan 57 locaties die laten zien dat Groningers de vruchten plukten van deze multinationale handelsonderneming. Die vruchten beperkten zich niet tot direct financieel gewin; het ging evengoed om de uitwisseling van kennis en vaardigheden tussen de Lage Landen en de handelsposten en koloniën overzee. Ook de bedrijvigheid die voortvloeide uit de activiteiten van WIC rekenen we tot de voordelen die deze onderneming met zich meebracht.¹⁹

¹⁴ Hall, *Legacies of British Slave-ownership*, 3

¹⁵ Ibidem, 5

¹⁶ Alex van Stipriaan, Waldo Heilbron, Aspha Bijnaar en Valika Smeulders, *Op zoek naar de stilte: sporen van het slavernijverleden in Nederland* (Leiden, 2007), XI

¹⁷ Stipriaan, *Op zoek naar de stilte*, 3

¹⁸ Ibidem, 5

¹⁹ Fokken en Henkes, *sporen van slavernijverleden in Groningen*, 9

In *Sporen van de slavernij in Leiden* gaan Oostindie en Fatah-Black in vier hoofdstukken op zoek naar sporen van het slavernijverleden in Leiden.²⁰ Ze laten een aantal Leidenaren de revue passeren die direct betrokken waren bij de Atlantische slavenhandel en/of slavernij. Hierbij kijken ze naar zwarte mensen, al dan niet slaaf, die in Leiden woonden en witte Leidenaren die iets met hen te maken hadden. Ze geven verder een inkijkje in de wijze waarop de universiteit, haar studenten, docenten en intellectuele kringen in Leiden zich uitspreken over slavernij. Ten slotte biedt een rondgang langs Leidse musea en bibliotheken een verhaal over de wijze waarop Leidse schilders zwarte modellen portretteerden.²¹

Voor Gelderland blijft onderzoek zoals hierboven beschreven nog achter. Wel is er aandacht geweest voor 'grote' namen binnen de VOC die uit Gelderland kwamen. In het Nijmeegs *Katern* van 2002 wordt er door Klaas Bouwer een verhaal geschreven over hoe lieden van de VOC ronselen in Nijmegen. Een ander verhaal wordt geschreven door René van Hoften over Hendrik Otto de Haard, de in Nijmegen geboren schipper van de VOC. Het verhaal over het ronselen van de VOC baseert Bouwer op een verslag van een rechtszaak in Nijmegen, waarin ronselaars terecht stonden vanwege hun agressieve manier van ronselen. Dit is echter maar een klein onderdeel van het verhaal, Bouwer beschrijft verder vooral hoe de VOC in elkaar zat en wat werken voor de VOC inhield.²² René van Hoften beschrijft de reis van schipper Otto de Haard in 1765 naar Azië. Hierbij ligt de focus vooral op wat er tijdens de reis allemaal gebeurde, waar de Haard allemaal langs kwam en op wat voor een schip hij voer.²³ Beide verhalen laten zien dat Nijmegen een rol heeft gespeeld in de geschiedenis van VOC, alleen ligt de nadruk hier vooral op de VOC en hoe deze compagnie werkte. In 2010 doet Wilfried Ahoud in de bundel *geschiedenis van Gelderland: de canon van het Gelders verleden in vijftig vensters* een vergelijkbaar onderzoek als van Hoften en Bouwer. In zijn artikel genaamd *Van Riebeeck en Van Rensselaer* beschrijft hij de levens van Jan van Riebeeck en Kiliaen van Rensselaer. Jan van Riebeeck werd geboren als chirurgijnszoon in Culemborg. Van Riebeeck ging uiteindelijk werken als koopman voor de VOC op Formosa, Deshima en Tonkin. Later kreeg hij als taak om een verversingsstation op te richten op de Kaap. Hij wordt gezien als de grondlegger van de kaapkolonie, maar ook als vader van de apartheid en misdadiger.²⁴ Killiaen van Rensselaer trok samen met zijn oom Europa door om edelstenen te verkopen bij de vorstenhuizen. Bij de oprichting van de WIC bracht Kiliaen een deel van zijn kapitaal in. In 1629 ging Kiliaen in op het aanbod van de WIC om geld te beleggen in Amerikaans land. Hij kwam terecht in Fort Oranje. Hier heeft Kiliaen ook nog grond gekocht van Indianen. Zijn uitbreidingen noemde hij Rensselaerwijk.

Er is dus langzaam aandacht gekomen voor het slavernijverleden Gelderland. Er is alleen nog geen onderzoek gedaan zoals *Op zoek naar de stilte* en de onderzoeken naar sporen van slavernij in Nederlandse steden, terwijl er goede voorbeelden voor onderzoek beschikbaar zijn.

²⁰ Gert Oostindie en Karwan Fatah-Black, *Sporen van slavernij in Leiden* (Leiden, 2017), 12

²¹ Oostindie en Fatah-Black, *Sporen van slavernij in Leiden*, 12

²² Klaas Bouwer, 'Ronselen voor de VOC', *Nijmeegs Katern* 16 (2002), 50-54, alhier 50-51

²³ René van Hoften, 'Een Nijmeegse VOC-schipper naar China: Hendrik Otto de Haard (1734-1771)', *Nijmeegs Katern* 16 (2002), 54-60

²⁴ Wilfried Ahoud, 'Van Riebeeck en Van Rensselaer', in: Dolly Verhoeven en Marc Wingens (red.), *geschiedenis van Gelderland: de canon van het Gelders verleden in vijftig vensters* (Zutphen, 2010), 65-68, alhier 65

2.2 Wetenschappelijke relevantie

In hoofdstuk 2.1 laat ik al zien dat er veel mogelijkheden zijn voor onderzoek naar het slavernijverleden van Nederlandse steden, maar er zijn de afgelopen jaren meerdere projecten geweest die het slavernijverleden onderzoeken.

Historicus Dienke Hondius heeft een project geïnitieerd genaamd *Mapping Slavery*. Mapping slavery is een publieksgeschiedenis project, dat aandacht geeft aan het Nederlandse slavernijverleden en hieraan gebonden erfgoed. Het grote doel is om historische plaatsen van het slavernijverleden in kaart te brengen. Door middel van 'pins' hebben ze op kaarten aangegeven wat het verband is van deze plaats met het slavernijverleden. Ze hebben zo'n kaart al gemaakt voor de steden: Amsterdam, Den Haag, Haarlem, Groningen, Leiden, Rotterdam en Utrecht. Bij dit project is sinds dit jaar ook aandacht gekomen voor de provincie Gelderland. Hierbij is een kaart beschikbaar waarop tot nu toe drie locaties zijn aangegeven waar sporen van slavernij te vinden zijn. Deze locaties zijn het Afrikamuseum in Berg en Dal, Museum Arnhem en Kasteel Cannenburgh. Er is dus nog ruimte genoeg voor aanvulling bij dit onderzoek naar het slavernijverleden in Gelderland.²⁵

Met de inspiratie van *Mapping Slavery* is de stichting Erfgoed Gelderland begonnen met een project genaamd: *Sporen van slavernij in Gelderland*. Zij stellen bij hun onderzoek dezelfde vragen als ik me afvroeg nl. Wie waren de slavenhandelaren? Waar woonden de eigenaren van de plantages? En hoe zit dat in Gelderland? En zij zien het *Mapping Slavery* projecten als voorbeeld voor hun eigen project. Zij zien ook dat in Gelderland al enkele sporen van slavernij in kaart zijn gebracht, maar het echte onderzoek moet nog beginnen. Erfgoed Gelderland gaat samen met de historicus Remco Ensel, Dineke Stam van het Intercultural Museum and Heritage Projects (IMHP), Ineke Mok van Cultuursporen en Marieke Pompe van het Afrikamuseum op zoek naar de sporen van het slavernijverleden in Gelderland.²⁶

Maar naast Nederland is er ook in het buitenland onderzoek gedaan naar slavernijverleden. Een van de grootste projecten was *The Legacies of British slave-ownership project* dat liep van 2009 tot 2012. Dit project werd geleid door historica Catherine Hall, als doel hebben ze met dit project om de impact van het bezitten van slaven op de vorming van Victoriaans Engeland te onderzoeken. Hierbij baseren ze zich op de archieven van de *Commissioners of Slave Compensation*. Het project focust zich op slaveneigenaren die tijdens de compensatie, of in Engeland leefde, of tijdens of na de Emancipatie in 1833 naar Engeland kwamen. Dit project bestaat uit zes onderzoeksgebieden, die allen op een andere manier naar het nalatenschap kijken. De zes onderzoeksgebieden zijn: Commercial continuities, Cultural legacies, Historical lineages, Political legacies, Imperial legacies en Physical legacies.²⁷

²⁵ Mapping Slavery, 'Gelderland' <<http://mappingslavery.nl/kaarten/nl-reg/gelderland/>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]

²⁶ Erfgoed Gelderland, 'achtergrondinformatie sporen van slavernij in Gelderland' <<https://erfgoed gelderland.nl/achtergrondinformatie-sporen-slavernij-gelderland/>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]

²⁷ Taylor en Francis, 'The Legacies of British Slave-Ownership Project', *Slavery & Abolition* 32 (2011), 143

In navolging van het *Legacies of British slave-ownership project* en het project *Structure and significance of British Caribbean slave-ownership 1763-1833*, heeft het Centre for the Study of the legacies of British slave-ownership een database opgezet. Deze database is een online encyclopedie met informatie over: elke slaveneigenaar in de Britse Caribbean en Mauritius rond de afschaffing van slavernij in 1833, alle landgoederen die ze gevonden hebben in de Britse Caribbean in de periode 1763-1833 en alle slaveneigenaren, advocaten, crediteuren en legatarissen die geïdentificeerd kunnen worden aan de hand van data over landgoederen tussen 1763 en 1833. De database beroept zich op gegevens uit de Slave Compensation Commission. Deze commissie was verantwoordelijk voor de verdeling van twintig miljoen pond aan compensatiegelden. De individuen die hierin naar voren komen zijn het startpunt van deze encyclopedie. De informatie over slaven halen ze uit het Registers of the enslaved people in de National Archives en de Trans-Atlantic Slave Trade Database.²⁸

Vergelijkbaar onderzoek is gedaan door David Alston in het project *Slaves & Highlanders*. Alston heeft gekeken naar Highland Schotten in Guyana voor de Emancipatie. Hij heeft een index gemaakt van 620 Schotten die een connectie hebben met Guyana. Naast de Highland Schotten heeft Alston ook nog biografieën geschreven over Ieren, Engelsen en Noord-Amerikanen. Hij heeft alle individuele gevallen verwerkt tot biografische verhalen.²⁹

Er zijn dus een aantal grote projecten geweest of bezig die onderzoek doen naar het slavernijverleden in binnen en buitenland. Maar zoals aangetoond ontbreekt nog de grote focus op Gelderland en daarmee ook op de stad Nijmegen, terwijl er mogelijkheden genoeg zijn om onderzoek te doen naar dit slavernijverleden. In mijn eigen onderzoek maak ik ook gebruik van een database met gecompenseerden zoals bij het *Legacies of British slave-ownership project*. En focus ik me op een gedeelte van het onderzoek waar ook Erfgoed Gelderland mee aan de slag gaat. Namelijk de vraag: wie waren de slaveneigenaren?

2.3 Bronnen

Voor mijn onderzoek gebruik ik verschillende soorten bronnen. Mijn belangrijkste bron is de database 'Emancipatie 1863' van het Nationaal Archief in Den Haag. Deze database bevat namen van slaven die in 1863 bij de afschaffing van de slavernij in Suriname en de Nederlandse Antillen vrijgelaten werden, maar ook de namen van eigenaren van deze slaven. De namen van de vrijgelaten slaven en voormalige eigenaren zijn afkomstig uit de emancipatieregisters uit Paramaribo (Suriname) en de Nederlandse Antillen. De database 'Emancipatie 1863' bevat online 34.442 namen van vrijgemaakte slaven en 5316 namen van slaveneigenaren. Met een zoekfunctie is het mogelijk om op naam of woonplaats te zoeken. Bij het kopje slaveneigenaren geeft de zoekterm 'Nijmegen' 23 resultaten.³⁰ In deze database is ook vermeld op welke plantage de eigenaren actief zijn geweest of op welke

²⁸ UCL, 'Legacies of British slave-ownership' <<https://www.ucl.ac.uk/lbs/project/details>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]

²⁹ David Alston, 'Slaves & Highlanders' <<http://www.spanglefish.com/slavesandhighlanders/>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]

³⁰ Nationaal Archief, 'Suriname en de Nederlandse Antillen: vrijverklaarde slaven (Emancipatie 1863)' <<http://www.gahetna.nl/collectie/index/nt00341/achtergrond>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]

plantage ze slaven hebben gehad. Bij sommige personen staan ook een beroep, woonadres of specifieke kenmerken vermeld (bijv. of er een voogd in het spel is).

Nu ik door deze database achter de Nijmeegse slaveneigenaren gekomen ben, gebruik ik de site wiewaswie.nl van het CBG. Het CBG is een centrum voor familiegeschiedenis in Den Haag, dat onderzoek naar familiegeschiedenis mogelijk maakt. Het doel van dit centrum is om historisch persoonsonderzoek en genealogie voor een breed publiek toegankelijk te maken. De site stelt zelf dat er 140 miljoen mensen te vinden zijn via de site. Ze leveren uittreksels van persoonskaarten en -lijsten en persoonsgegevens uit de Burgerlijke Stand, Bevolkingsregisters en DTB-registers. Op de site is het mogelijk om via een zoekfunctie te zoeken naar persoonsgegevens van Nijmeegse slaveneigenaren.³¹

Dit sluit aan op de bronnen die beschikbaar zijn in het Regionaal Archief Nijmegen. Omdat de site wiewaswie.nl niet alle informatie beschikbaar heeft ben ik genooddaakt om bevolkingsregisters, persoonskaarten en registers van de burgerlijke stand van de stad Nijmegen te bekijken. Archieven die ik hier ga bekijken zijn:

- 509. Registers van de Burgerlijke Stand Nijmegen 1811-2016. Hierbij focus ik me op de 19e eeuw.
- 679. Bevolkingsregisters van de gemeente Nijmegen 1818-1994. Hierbij zitten ook registers van vestiging en vertrek.
- 1.2.2.4.3. Verkiezingen
 - 13524: Stukken betreffende de opgave aan de gouverneur van Gelderland van de hoogst aangeslagen verkiezingsgerechtigden in de directe belastingen
 - 864-908: 'Kiezerslijsten', lijsten van personen die bevoegd zijn tot het kiezen van de leden van de Tweede Kamer.

Waarom wil ik nu deze bronnen bekijken? De registers van de burgerlijke stand van Nijmegen geven mij informatie over de personen die in Nijmegen geboren zijn en wie hun familie is. Maar ook huwelijken worden hierin vermeld, daaruit kan je weer gegevens halen over de echtgenoot of echtgenote. Dit helpt mij om een completere achtergrond van de persoon te schetsen. Dit geldt ook voor de bevolkingsregister alleen hierbij wordt ook vermeldt wie zich hier vestigen of vertrekken en waar ze in Nijmegen woonachtig zijn. De kiezerslijsten geven mij informatie over de rijkdom van personen, omdat stemrecht gegeven werd aan personen die belasting betaalden en dit was alleen voor rijke mensen mogelijk. Hierbij mochten vrouwen in deze periode nog niet stemmen, dus deze bron zegt alleen iets over het rijkdom van mannen. Om de banden met Suriname te bekijken gebruik ik de gegevens uit de database 'Emancipatie 1863' waarin vermeld staat van welke plantage een persoon aandelen heeft. Als een persoon eigenaar van een plantage is geweest wordt er ook bij vermeld welk deel eigendom van die persoon is. Om dit te controleren gebruik ik ook het bestand *Plantages langs de boven Suriname* van de site www.surinamistiek.nl, waarin namen van eigenaren staan.

2.4 Methode

Om mijn onderzoeksvraag: wie zijn de slaveneigenaren, woonachtig in de stad Nijmegen, die na de emancipatie van 1863 compensatie kregen? te kunnen beantwoorden heb ik een aantal deelvragen opgesteld:

³¹ CBG, 'Wie was wie' <<https://cbg.nl/bronnen/wiewaswie/>> [geraadpleegd op 11-5-2018]

1. Wat zijn de achtergronden van de Nijmeegse slaveneigenaren die in 1863 compensatie aanvroegen?
2. Welke banden bestaan er tussen de Nijmeegse slaveneigenaren en de plantages in Suriname?
3. Wat deden de slaveneigenaren in de stad Nijmegen na de emancipatie van 1863?

Met de eerste deelvraag wil ik vooral gaan kijken naar wie de Nijmeegse slaveneigenaren nou zijn. In de database 'Emancipatie 1863' zijn ze niet meer dan een naam met af en toe wat extra gegevens. Met de achtergronden bedoel ik hier een geboorte- en sterftedatum, ouders, echtgenoot, eventueel beroep, geboorteplaats, plaats van overlijden en van welke plantage ze eigenaar waren. Dit alles geeft een beeld van wie de persoon is en laat zien dat de personen meer zijn dan een naam in een database. Daarbij vormen deze gegevens mijn dataset voor mijn netwerkanalyse. Maar de personen zijn niet zomaar slaveneigenaar geworden hierdoor wil ik door middel van een netwerkanalyse kijken naar welke netwerken een rol hebben gespeeld bij de Nijmeegse slaveneigenaren. Om zo'n netwerkanalyse te kunnen doen maak ik dus gebruik van een dataset op basis van individuele kenmerken. Bij deze netwerkanalyse ga ik ook kijken naar relationele data. Relationele data bevat contacten, banden, connecties, groepsbijdragen en ontmoetingen.³² Bij een netwerkanalyse worden relaties gezien als uitdrukking van links tussen de actoren. Netwerkanalyse biedt een kwalitatieve manier om netwerkstructuren en ontwikkelingen te beschrijven.³³ Maar hoe geef ik een netwerkanalyse nou vorm? Door een netwerk te schetsen laat je zien wie het meeste invloed heeft en hoe men zich tot elkaar verhoudt binnen dat netwerk.³⁴ Deze netwerken zijn van belang om te onderzoeken, omdat het bijna nooit individuele keuzes zijn om of aandelen in een plantage te nemen of echt een plantage te leiden. Er zijn altijd externe factoren die hierbij een rol spelen, en dan met name (sociale) netwerken. Het zijn vaak contacten die, op welke manier dan ook, invloed hebben op keuzes van individuen.

Deze netwerkanalyse en achtergronden laten ook zien wat de banden van de slaveneigenaren met Suriname zijn. Want zijn het personen die aandelen in een plantage kochten en zijn ze zelf nooit in Suriname geweest? Of zijn het eigenaren die ook daadwerkelijk in Suriname op de plantages aanwezig zijn geweest? Dit lijkt een minimaal verschil te maken, maar het zegt veel over de betrokkenheid van de slaveneigenaren. Want is iemand Nijmegen nooit uit geweest en heeft ie geteerd op de winsten of is ie actief betrokken geweest bij de slavenhandel.

Al laatste wil ik gaan kijken naar wat de binding is van de slaveneigenaren met de stad Nijmegen. Waar woonden ze in Nijmegen op? Of was Nijmegen een tijdelijke plek op weg naar elders? Dit is af te leiden uit de bevolkingsregisters waarin vestiging en vertrek vermeld worden. Waar de slaveneigenaren woonden wil ik door middel van 'pins' op een kaart van Nijmegen aangeven. Ik kijk ook naar kiezerslijsten van de gemeente Nijmegen. Deze lijsten zeggen namelijk ook iets over vermogen, omdat aan de hand van vermogen bepaald werd wie er mogen stemmen in de gemeente Nijmegen.

Door te kijken naar de achtergronden (netwerken), banden met Suriname en de binding met de stad Nijmegen ben ik van mening dat ik een compleet beeld kan schetsen van wie die slaveneigenaren uit Nijmegen nou precies waren. Hiermee worden ze meer dan een naam in een database en wordt het duidelijker wat ze gedaan hebben, welke banden ze

³² John Scott, *Social Network Analysis* (Londen, 2017), 4

³³ Scott, *Social Network Analysis*, 4

³⁴ David Knoke en Song Yang, *Social Network Analysis* (Londen, 2008), 2

met slavernij hebben gehad en wat hun binding met de stad Nijmegen is geweest (als die er is geweest).

Hoofdstuk 3: Achtergronden

In dit hoofdstuk ga ik kijken naar wat de achtergronden zijn van de slaveneigenaren uit Nijmegen. Hierbij kijk ik naar de volgende zaken: geboorte- en sterfdatum, geboorteplaats, plaats van overlijden, ouders, eventuele echtgenoot, beroep, voor welke plantage ze compensatie aanvroegen en bijzonderheden. Voor ieder persoon geef ik eerst individueel deze gegevens, om vervolgens een netwerkanalyse te kunnen maken.

De eerste persoon in de database is Henriette Bedloo, geboren op 22 januari 1804 in Nijmegen. Haar ouders waren Everardus Carel Bedloo en Elisabeth Meijer.³⁵ Haar moeder wordt in 1809 weduwe en hertrouwde later met Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans. Everardus Carel Bedloo liet zijn aandelen in de plantage d'Alyda en Karelsburg na aan zijn dochters en vrouw. Het aandeel van Henriette Bedloo werd tijdens de Emancipatie toegekend aan haar moeder en haar nieuwe man. Elisabeth Meijer is in Nijmegen geboren en haar nieuwe man Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans kwam in 1820 naar Nijmegen vanuit Den Bosch, vervolgens verhuisde het gezin in 1834 naar Velp bij Grave. Opvallend is dat in het bevolkingsregister staat aangegeven dat Elisabeth Meijer rentenierster was en Mosmans als advocaat werkte. In het bevolkingsregister van de gemeente Grave 1861-1880 staat Henriette Bedloo ook vermeld als zijnde rentenierster. Op 20 september 1876 overleed Henriette Bedloo in de gemeente Grave.³⁶ Henriette Bedloo was de weduwe van Jan Diederik Hoeuft en trouwde daarna met Jacques Francois Roux.³⁷ Met Jacques Francois Roux kreeg ze vier kinderen. Ten tijde van de Emancipatie in 1863 was Henriette Bedloo ongetrouwd, omdat ook haar tweede man was komen te overlijden. Uiteindelijk werd haar aandeel in 1863 afgewezen wegens onvoldoende bewijs.

De volgende persoon is Willem Engelen van Pijlsweert, geboren op 23 juli 1809 in Nijmegen.³⁸ Zijn ouders waren Willem Engelen van Pijlsweert sr. en Susanna Elisabeth Boesses. De familie Engelen van Pijlsweert behoorde sinds 1816 tot de Nederlandse adel. Zijn vader was lid van de Vergadering van Notabelen en buitengewoon lid van de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden en van de Staten-Generaal van Gelderland. Willem Engelen van Pijlsweert trouwde met Catharina Elisabeth baronesse Sloet tot Hagensdorp uit Kampen. Zij was een dochter van Boudewijn Reijnt (Reint) Wouter (Wolter) baron Sloet tot Hagensdorp, hij was landcommandeur van de Duitse Orde en bewoner van kasteel Vosbergen. In het bevolkingsregister van Nijmegen staat dat Willem Engelen van Pijlsweert als Ontvanger der polderlasten in het polderdistrict het Rijk van Nijmegen werkte. Willem Engelen van Pijlsweert was ook een van de stemgerechtigde in de gemeente Nijmegen. Dat wil dus zeggen dat hij genoeg vermogen had om te mogen stemmen. Volgens de kiezerslijsten voor de Tweede Kamer van de gemeente Nijmegen had hij in 1863 f. 418,02 aan aanslagen betaald. Dit werd bepaald aan de hand van patentrecht, personele lasten en grondlasten. Op 2 januari 1868 overleed hij in Nijmegen.³⁹

³⁵ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32807

³⁶ Brabants Historisch Informatie Centrum: 50-3222

³⁷ Gemeente Lisse: 3

³⁸ Regionaal Archief Nijmegen: 9195-27

³⁹ Gelders Archief: 0207-1286

De volgende personen zijn acht leden van de familie op ten Noort uit Zutphen. Maria Charlotta Philippina Margaretha was de oudste en werd geboren op 24 oktober 1836. Ze overleed op 22 november 1932 in Arnhem. Willem Reinier werd geboren op 17 september 1839 en in 1863 was hij werkzaam als advocaat, wanneer hij is overleden is niet bekend.⁴⁰ Sara Hendrika werd geboren op 12 juli 1841 en overleed op 23 juni 1910 in Groesbeek.⁴¹ Hermina Cornelia Elisabeth werd geboren op 26 juli 1845 en overleed op 8 mei 1865 op 19 jarige leeftijd in Nijmegen.⁴² Laurens Pieter Dignus werd geboren op 18 oktober 1847 en overleed op 9 januari 1924 in Baarn. Hij heeft gewerkt als luitenant der zee en werd later verheven tot de Nederlandse adel. Johanna werd geboren op 3 oktober 1850 en overleden op 4 juli 1865 in Nijmegen op 14 jarige leeftijd.⁴³ Ludolf werd geboren op 27 oktober 1852 en overleed op 28 oktober 1939 in 's-Gravenhage. Ludolf werd op latere leeftijd ook verheven tot de Nederlandse adel. De jongste van het gezin was Florent Sophius jr. geboren op 4 januari 1856 en is overleden op 3 december 1927 in Ede.⁴⁴ Ook hij werd later verheven tot de Nederlandse adel. Florent Sophius was in 1886 burgemeester van Alblasterdam en in 1896 burgemeester van Ede. In 1883 trouwde hij met Antoinette Jeane van Bemmelen, zij was de dochter van de directeur van Diergaarde Blijdorp.⁴⁵

De ouders van deze acht kinderen waren Florent Sophius op ten Noort en Dina Adriana Nederburgh. Ondanks dat ze allen in Zutphen geboren zijn staan ze in 1860 geregistreerd in het bevolkingsregister van Nijmegen. Vader Florent Sophius heeft enorm veel functies gehad. Zo werkte hij o.a. als Procureur Generaal bij het Hof van Gelderland (1855-1862) en als lid van de Provinciale Staten van Gelderland (1841-1853). Op 22 juli 1862 overleed Florent Sophius sr. in Arnhem. De familie op ten Noort had als eeuwenlang nazaten in bestuursfuncties gehad en de leden van de familie werden sinds 1834 tot de Nederlandse adel verheven. Dit gezin op ten Noort heeft aandelen in plantage Vossenburg in Suriname. Tijdens de Emancipatie zijn er vijf kinderen nog minderjarig en bij deze kinderen staan moeder Dina Adriana Nederburgh en broer Willem Reinier op ten noort genoteerd als voogdes en toezienend voogd.

Carel Hendrik Phaff werd geboren op 17 juni 1792 in 's Hage en is overleden op 15 november 1870 in Arnhem.⁴⁶ Zijn ouders waren Johannes Emilius Phaff en Ida Jacoba Reigersman. Carel Hendrik trouwde met Maria Johanna van den Steen. In de huwelijksakten van zijn kinderen uit 1834 en 1853 staat dat Carel Hendrik rentenier van beroep was. In 1824 was Carel Hendrik Schout van het Schoutambt Gent en hij was ook een tijdje werkzaam als 2e luitenant genie.⁴⁷ Op de site van het rijksbureau voor kunsthistorische documentatie staat Hendrik Carel ook beschreven als amateurschilder, tekenaar en kunstverzamelaar die in Nijmegen actief was.⁴⁸ Carel Hendrik was deels eigenaar van plantage Zorgvliet. Ook hij staat in de kiezerslijsten voor de Tweede Kamer van de

⁴⁰ Gelders Archief: 0207-1699

⁴¹ Gelders Archief: 0207-8369

⁴² Archief Eemland: 463-38604

⁴³ Gelders Archief: 0207-1285

⁴⁴ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32909

⁴⁵ Gemeente Ede, 'Burgemeester jhr. F.S. Op ten Noort'

<<https://www.ede.nl/gemeentearchief/verhaal-van-edde/1-openbaar-bestuur/op-ten-noort-burgemeester-jhr-fs/>> [geraadpleegd op: 9-5-2018]

⁴⁶ Gelders Archief: 0207-398

⁴⁷ Gelders Archief: 0207-1099

⁴⁸ Rijksbureau voor kunsthistorische documentatie, 'Carel Hendrik Phaff'

<<https://rkd.nl/nl/explore/artists/278025>> [geraadpleegd op: 12-5-2018]

gemeente Nijmegen uit 1863. Hier moest hij een totaal van f. 227, 30 aan aanslagen afdragen.

Maria Anna Pringle werd vermoedelijk geboren in het jaar 1818 in Paramaribo, Suriname en overleed op 2 november 1880 in Beek.⁴⁹ Haar ouders waren James Pringle en Johanna Elisabeth Roepel. Haar moeder was ook in Suriname geboren en overleed in 1853 in Ouder-Amstel. Haar vader overleed in 1823 in Deventer, waar hij beschreven staat als oud-secretaris van de kolonie Surinamen. In 1850 trouwde Maria Anna met Herman baron van Lewe van Middelstum in Amsterdam.⁵⁰ Haar man werkte als rijksambtenaar (controleur 's rijks directe belastingen), de schoonvader van Maria Anna Edzand Jacob Lewe van Middelstum was Kamerheer van zijne Majesteit. Maria Anna was deels eigenaar van plantage Dijkveld.

Charles Guillaume van Sandick werd geboren 26 mei 1810 in 's-Gravenhage en overleed op 11 maart 1877 in Leiden.^{51 52} Hij was de zoon van Onno Zwier van Sandick en Henrietta Engelina Feith. Charles Guillaume trouwde met Johanna Hendrika Dijkers. Hij werd voor het eerst vermeld in de bevolkingsregister van Nijmegen uit 1850. Hierin staat dat hij werkzaam is als ontvanger van het kadaster. In de database staat dat hij werkzaam is als Bewaarder der Hypotheken. Charles Guillaume is deels eigenaar van plantage Rozenburg. Charles Guillaume wordt ook in de kiezerslijsten voor de Tweede Kamer van de gemeente Nijmegen genoemd. Over het jaar 1863 heeft hij f. 131, 32 moeten afdragen.

De zussen Taunay (Taunaj) werden in Paramaribo geboren. Susanna Taunay werd vermoedelijk geboren in het jaar 1820 en wanneer ze overleed is niet bekend. Op 10 december 1846 trouwde ze in Haarlem met de Amsterdamer Daniel Willem Croockewit.⁵³ Ze erfde de aandelen in de plantage van haar man. Haar vader Jan Frederik tekende ook voor de tegemoetkomingsgelden. Haar zusje was Sara Frederica Taunay vermoedelijk geboren in 1822 in Paramaribo, ze overleed op 29 september 1906 in Bussum.⁵⁴ Sara Frederica trouwde met de Amsterdamse koopman Pieter Johannes Bastiaans.⁵⁵ De ouders van de zussen waren Jan Frederik Taunay en Elisabeth Hendrina Limes. Vader Jan Frederik Taunay was een grote administrateur in Suriname, daarbij was hij ook eigenaar van plantage 't Vertrouwen. Bij terugkeer naar Amsterdam wekte Jan Frederik hier nog als koopman en assuradeur. Nadat hij Suriname verlaten heeft laat hij de aandelen in 't Vertrouwen na aan zijn dochters die in Nederland woonden.

Als allerlaatste worden in de database de zeven gezinsleden van de familie Triebels benoemt. De vader van het gezin was Wilhelmus Henricus Triebels geboren op 17 maart 1799 in Nijmegen en overleden op 23 juni 1878 in Hees.⁵⁶ In zijn overlijdensakte staat dat hij drie echtgenotes heeft gehad: Anna Maria Bedloo/ Jacoba van Veerssen/ Margaretha Josephine Philippine Louise Bledet. Met Anna Maria Bedloo heeft hij zes kinderen gekregen. Wilhelmus Henricus Triebels was werkzaam als agent van de Nederlandsche stoomboot rederij. Hij staat ook in de kiezerslijsten voor de Tweede Kamer van de gemeente Nijmegen van 1863. Wilhelmus Henricus moest f. 136, 27 afdragen aan de gemeente Nijmegen.

⁴⁹ Gelders Archief: 0207-2974

⁵⁰ Noord-Hollands Archief: 6-17

⁵¹ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32974

⁵² Erfgoed Leiden en Omstreken: 4998-275

⁵³ Noord-Hollands Archief: 241

⁵⁴ Noord-Hollands Archief: 132

⁵⁵ Noord-Hollands Archief: 11-2

⁵⁶ Gelders Archief: 0207-1291

Zijn oudste zoon was Carolus Joannes Melchior geboren op 11 april 1825 in Nijmegen en overleden op 29 december 1891 in Hees. Hij was werkzaam als dozenfabrikant (dozenfabrikant). Henricus Jacobus Hubertus werd geboren op 4 juni 1827 in Nijmegen, wanneer hij overleed is niet bekend, hij verliet Nijmegen al vroegtijdig. Bernardus Arnoldus Henricus werd geboren op 26 december 1828 in Nijmegen en overleed op 4 augustus 1890 in Hees. In Nijmegen werkte hij als winkelier. Ook Bernardus staat in de kiezerslijsten van de Tweede Kamer van de gemeente Nijmegen van 1863 (net als zijn vader). Hij moest een bedrag van f. 118, 02 afdragen. Eduardus Wilhelmus werd geboren op 17 maart 1830 in Nijmegen en overleed op 17 november 1897 in Hees. In de database staat dat hij werkzaam was als koopman. Ludovicus Josephus werd geboren op 4 september 1831 in Nijmegen en overleed op 26 juni 1901 in Hees. In 1850 meldde hij zich voor militaire dienst, maar verder werd er geen beroep gemeld. De jongste van het gezin was Adela Francisca Anna geboren op 31 januari 1837 en overleden op 23 december 1868 in Nijmegen.

De ouders van deze zes kinderen zijn dus Wilhelmus Henricus Triebels en Anna Maria Bedloo. De ouders van Anna Maria Bedloo zijn Everardus Carel Bedloo en Elisabeth Meijer. Hiermee is zij dus een zus van Henriette Bedloo. Bij de familie Triebels worden, net als bij Henriette Bedloo, de aandelen toegekend aan moeder/oma Elisabeth Meijer en Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans.

In de database staan dus drie families gemeld, namelijk de familie op ten Noort, Taunay en Triebels. Daarbij is er ook een band tussen de familie Triebels en Henriette Bedloo. Dat wil zeggen dat er in de database maar drie personen staan van de 23 die niet aan een netwerk gebonden zijn. Binnen de families was duidelijk te zien wat de verhoudingen waren. Bij de familie Triebels was duidelijk dat Anna Maria Bedloo en Wilhelmus Henricus Triebels de hoofden van het gezin waren. Anna Maria Bedloo was een zus van Henriette Bedloo en heeft via een erfenis van haar vader Everardus Carel Bedloo aandelen gekregen in de plantage d'Alyda en Karelsburg. De kinderen van Wilhelmus Henricus Triebels hebben lange tijd samengewoond in Nijmegen en Hees. Bij de familie op ten Noort was de vader van het gezin Florent Sophius in 1862 overleden. Hierdoor werd moeder Dina Adriana Nederburgh voogdes en hoofd van het gezin. In 1863 waren vijf kinderen nog minderjarig en woonden met hun moeder in Nijmegen. De oudste zoon van het gezin op ten Noort Willem Reinier staat hierbij genoteerd als toezienend voogd over zijn minderjarige broertjes of zusjes. Maria Charlotta Philippina Margaretha en Florent Sophius jr. gaan in 1871 met moeder naar Arnhem. De rest van de familie op ten Noort gaat zijn eigen weg.

Hoofdstuk 4: Banden met Suriname

In dit hoofdstuk ga ik kijken naar wat de banden zijn van de Nijmeegse slaveneigenaren met Suriname. Van de 23 Nijmeegse slaveneigenaren zijn er vijf deels eigenaar van een plantage geweest, de overige hadden alleen aandelen. Hierbij neem ik de familie Taunay, Triebels/Bedloo en op ten Noort samen in plaats van ze individueel te behandelen.

De familie Triebels/Bedloo had aandelen in de koffieplantage d'Alyda en Karelsburg in Suriname. Deze aandelen hadden ze verkregen via Everardus Carel Bedloo, die zijn aandelen naliet aan zijn vrouw Elisabeth Meijer en zijn dochters Henriette Bedloo en Anna Maria Bedloo. De plantage d'Alyda en Karelsburg was in handen van de erven van de families Bedloo, Roux en Marselis. De aandelen van de familie Triebels/Bedloo werden allen toegekend aan Elisabeth Meijer en haar nieuwe man Adrianus Johannes Wilhelmus

Mosmans. Elisabeth Meijer is de moeder van de zussen Bedloo, de schoonmoeder van Wilhelmus Henricus Triebels en de grootmoeder van de Triebels kinderen. De familie Triebels/Bedloo is nooit fysiek in Suriname aanwezig geweest. Ze kregen de aandelen toegewezen terwijl ze in Nederland woonden.

De familie op ten Noort had aandelen in de suikerplantage Vossenburg in Suriname. De kinderen Hermina Cornelia Elisabeth, Laurens Pieter Dignus, Johanna, Ludolf en Florent Sophius jr waren in 1863 allen nog minderjarig. Hierdoor werd moeder Dina Adriana Nederburgh voogdes en de broer Willem Reinier toeziend voogd. In het gemeentearchief van Ede wordt gemeld dat Florent Sophius jr. een tijdje eigenaar is geweest van plantage Vossenburg en dat de familie enkele plantages had. Maar hier is verder geen bewijs van te vinden. Hoe de familie aan de aandelen kwam is niet duidelijk, maar wel duidelijk was dat ook de familie op ten Noort nooit in Suriname is geweest.

De zussen Taunay waren deels eigenaar van de suikerplantage 't Vertrouwen. Susanna Taunay en haar zus Sara Frederica waren allebei voor $\frac{1}{8}$ deel eigenaar van de plantage. Beide zussen waren toen ze eigenaar werden van 't Vertrouwen woonachtig in Nederland, maar ze waren wel allebei in Suriname geboren. Ze konden eigenaar van 't Vertrouwen worden dankzij hun vader Jan Frederik Taunay. Hij was administrateur in Suriname, maar werd later van 1820 tot 1843 eigenaar van plantage 't Vertrouwen. Deze plantage was al sinds 1745 in handen van de familie Taunay. Toen beide zussen deels eigenaar van de plantage werden waren ze dus al woonachtig in Nederland. de zussen hebben dus wel degelijk banden met Suriname, maar zijn nooit actief geweest op de plantage.

Naast deze families zijn er nog vier individuele personen die compensatie aanvroegen in 1863. Willem Engelen van Pijlsweert was afkomstig uit een rijke familie en trouwde ook met een vrouw uit een rijke familie. Hij bezat aandelen in de suikerplantage Vossenburg. Hoe hij aan deze aandelen komt is niet bekend. Hieruit is ook op te maken dat hijzelf nooit in Suriname is geweest. Carel Hendrik Phaff was deels eigenaar van koffieplantage Zorgvliet (Sorgvliet). Phaff was voor 30/360 deel eigenaar van deze plantage. Er werd in de trouwaktes van zijn kinderen uit 1843 en 1853 vermeld dat hij rentenier was. Of hij zelf daadwerkelijk in Suriname is geweest is niet bekend. Maria Anna Pringle werd geboren in Paramaribo en woonde in Beek. Ze was deels eigenaar van suikerplantage Dijkveld, haar aandeel bedroeg hier 5/21 deel. Toen ze deels eigenaar was van de plantage stond ze vermeld als baronesse Lewe van Middelstum, vernoemd naar haar man. Haar man was ook degene die haar deels eigenares had gemaakt. Daarbij staat wel vermeld dat zij afkomstig was uit Nederland en niet uit Suriname. Haar aandeel werd in 1863 berekent over een bedrag van f. 83.400. Voor haar gold hetzelfde als de zussen Taunay, ze is in Suriname geboren maar als ze eigenares van de plantage wordt woonachtig in Nederland. De laatste persoon is Charles Guillaume van Sandick. Hij was deels eigenaar van suikerplantage Rozenburg (Roozenburg). Hij was voor 7/72 deel eigenaar van de plantage. Hij kwam aan deze aandelen dankzij de erfenis van J.A. van Sandick, Charles Guillaume was niet de enige erven van deze plantage. Daarbij waren de eigenaren ook verbonden aan het fonds van Negociatie onder directie van de heren Louis Bienfait en Soon uit Amsterdam. Ook van hem is het niet te bewijzen dat hij daadwerkelijk in Suriname is geweest.

Hoofdstuk 5: Binding met de stad Nijmegen

In dit hoofdstuk zal ik onderzoeken wat de binding van de slaveneigenaren aan de stad Nijmegen was. Hierbij kijk ik naar waar ze in Nijmegen woonden en hoe lang ze in Nijmegen zijn gebleven.

Van de 23 slaveneigenaren zijn er negen in Nijmegen geboren, waarvan er vier in Nijmegen zijn overleden en vijf in Hees. Hees was vanaf de 17e eeuw een 'villadorp' net buiten Nijmegen en in de 19e eeuw woonden hier vooral tuinders en welgestelden die op zoek waren naar rust. Later is dit dorp toegevoegd aan de gemeente Nijmegen als de wijken Hees en Heseveld. Laat ik eerst beginnen met de personen die in Nijmegen geboren zijn. De zeven leden van de familie Triebels zijn allen in Nijmegen geboren. In het bevolkingsregister van de gemeente Nijmegen van 1840 werd gemeld dat de familie Triebels met in totaal elf personen woonden aan de Molenstraat 360. Dit bleef zo tot er in het bevolkingsregister van de gemeente Nijmegen van 1870 werd gemeld dat Ludovicus Josephus, Eduardus Wilhelmus, Carolus Johannes Melchior en Wilhelmus Henricus in 1870 in de Kerkstraat 111 zijn gaan wonen.⁵⁷ Adela Francisca Anna was in 1868 al overleden en Henricus Jacobus Hubertus had Nijmegen in 1856 al verlaten. Bijna de hele familie Triebels is woonachtig gebleven in Nijmegen of in Hees.⁵⁸

Henriette Bedloo is ook geboren in Nijmegen en verhuisd in 1834 naar Velp bij Grave. In 1827 toen ze nog in Nijmegen woonde, was haar woonadres Hezelstraat 20.⁵⁹ Ze woonde van 1834 tot 1876 in Velp gewoond, waar ze uiteindelijk ook kwam te overlijden. Willem Engelen van Pijlsweert werd ook in Nijmegen geboren en hij overleed ook in Nijmegen, hij heeft Nijmegen dus nooit verlaten. In het bevolkingsregister van Nijmegen in de periode 1860-1870 staat vermeld dat Willem Engelen van Pijlsweert woonachtig was aan de Hezelstraat 20.⁶⁰ Dit is het oude woonhuis van Henriette Bedloo.

De volgende personen zijn buiten Nijmegen geboren. De acht leden van het gezin op ten Noort werden geboren in Zutphen en de familie had een lange geschiedenis met de stad Zutphen. In de bevolkingsregisters van 1870 staat dat moeder Dina Adriana Nederburgh samen met Maria Charlotta Philippina Margaretha, Johanna, Sara Hendrika, Hermina Cornelia, Ludolf en Florent Sophius jr. in Nijmegen woonden in de Strikstraat 202. Vader Florent Sophius op ten Noort was in 1862 al overleden, daarom was moeder het hoofd van het gezin geworden. In 1871 vertrok moeder Dina Adriana Nederburgh samen met Maria Charlotta Philippina Margaretha en Florent Sophius jr. naar Arnhem. Bekend is dat Florent Sophius jr later nog woonachtig is geweest in Alblasterdam en Ede, waar hij o.a. burgemeester is geweest. Sara Hendrika verhuisde al in 1863 van Nijmegen naar Venlo, maar overleed wel in Groesbeek bij Nijmegen. Ludolf is meerdere keren van woonplaats veranderd. In het bevolkingsregister van Nijmegen van 1860 staat dat hij op 2 november 1863 verhuisde naar Gorinchem. Vervolgens wordt in het bevolkingsregister van Nijmegen van 1870 gemeld dat hij op 23 november 1870 naar Delft verhuisd. Hij overleed in Den Haag in 1939. Hermina Cornelia en haar zusje Johanna overleden allebei op 19-jarige leeftijd en 14-jarige leeftijd in Nijmegen. Voor bijna alle leden van de familie op ten Noort was hun verblijf in Nijmegen dus tijdelijk. Vier leden van deze familie lieten Nijmegen na een paar jaar

⁵⁷ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32995

⁵⁸ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32903

⁵⁹ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32807

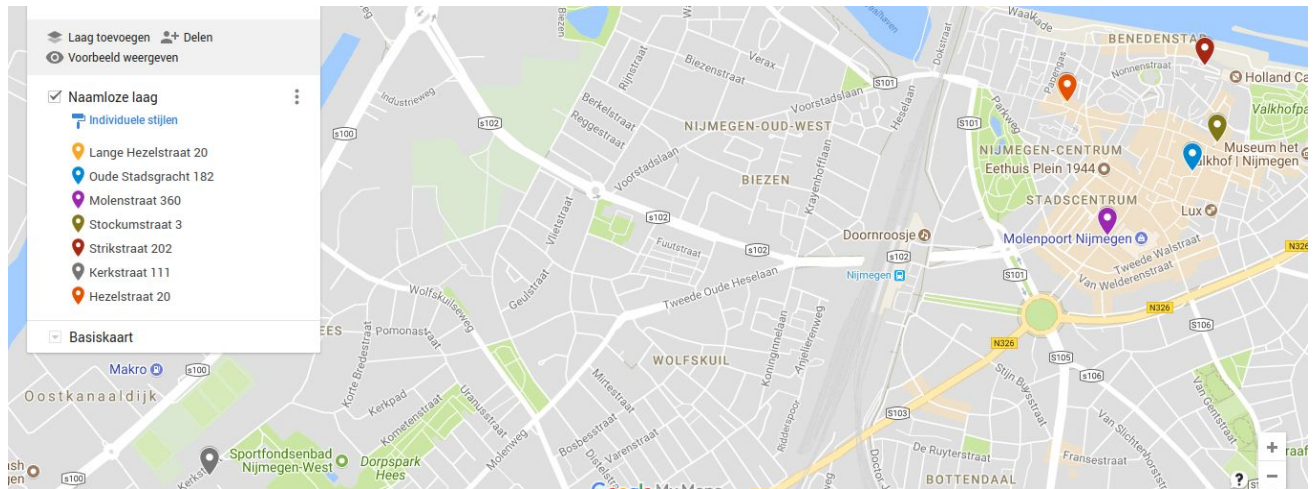
⁶⁰ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32893

achter zich, twee leden zijn op jonge leeftijd in Nijmegen overleden en van twee leden is niet bekend wat er gebeurd is.⁶¹

Carel Hendrik Phaff werd geboren in 's Hage, maar er werd verondersteld dat hij al in 1830 in Nijmegen woonden. In het bevolkingsregister van Nijmegen van 1870 staat dat Carel Hendrik woonachtig is aan de Oude stadsgracht 182. Op 7 mei 1870 vertrok hij echter naar Arnhem, waar hij in november van datzelfde jaar overleed. Charles Guillaume van Sandick werd geboren in 's-Gravenhage, maar kwam voor het eerst voor in de bevolkingsregisters van de gemeente Nijmegen van 1850. In het bevolkingsregister van Nijmegen uit 1870 is er meer over hem bekend. Zo is bekend dat hij woonde aan de Stokkumstraat 379 en hier het hoofd van het huis was, maar ook dat hij op 12 juli 1873 naar Leiden vertrok. Uit deze gegevens blijkt dat voor de meeste personen Nijmegen een tijdelijke woonplaats was. Alleen de familie Triebels hebben hun leven lang in Nijmegen (Hees) gewoond, de rest heeft Nijmegen na enige tijd achter zich gelaten. Daarbij is ook opvallend dat er weinig Nijmeegse slaveneigenaren zijn die daadwerkelijk in Nijmegen geboren zijn (negen van de 23 personen). Dit duidt er op dat er voor de meeste personen geen echte binding met de stad Nijmegen was.

Hierbij valt ook op dat vijf van de 23 personen die in Nijmegen woonachtig zouden zijn, niet terug te vinden zijn in de bevolkingsregisters of andersoortige bronnen van de gemeente Nijmegen. Het gaat hierbij om Willem Reinier en Laurens Pieter Dignus op ten Noort, Maria Anna Pringle, Susanna Taunay en Sara Frederica Taunay. In de database Emancipatie 1863 staat vermeld dat zij in Nijmegen moesten wonen in 1863. In de database staat ook dat Susanna Taunay en haar zusje Sara Frederica Taunay woonden op de St. Annastraat in Nijmegen. Alleen in de bevolkingsregisters van de gemeente Nijmegen van 1840 tot 1900 is er geen enkel spoor van deze personen te vinden. Hierbij heb ik voor de vrouwelijke personen ook gezocht op de achternaam van de man, alleen dit leverde ook geen resultaat op. Bij de data die ik wel van ze kan vinden is er ook niks wat duidde op een binding met Nijmegen. Zo was van de gebroeders op ten Noort bekend dat ze in Zutphen geboren zijn. Laurens Pieter Dignus was komen te overlijden in Baarn en Willem Reinier zou gewerkt hebben als advocaat in Nijmegen en de toeziend voogd zijn geweest van zijn broertjes en zusjes, alleen ook van hem is geen enkel spoor te vinden in de Nijmeegse bevolkingsregisters. Hetzelfde geldt voor Maria Anna Pringle, er zijn in de registers wel een aantal personen met Pringle als achternaam te vinden alleen geen Maria Anna. Toch was er bekend dat zowel Maria Anna als haar man in Beek waren overleden en dat is niet ver van Nijmegen. Haar ouders waren overleden in Deventer en Ouder-Amstel, daarbij trouwde ze met een Amsterdammer in Haarlem. Dit duidt ook niet echt op enige binding met Nijmegen. Daarom is het heel apart dat in de database staat dat deze personen in Nijmegen gewoond moeten hebben in 1863, maar daar in de bevolkingsregisters en andere bronnen van de gemeente Nijmegen helemaal niks van terug te vinden is. Hierdoor lijkt het erop dat het niet correct in de database staat.

⁶¹ Regionaal Archief Nijmegen: 679-32970

Kaart van Nijmegen met adressen van de slaveneigenaren.

Hoofdstuk 6: Conclusies

Als we kijken naar de achtergronden van de Nijmeegse slaveneigenaren zien we dat allen afkomstig waren uit hogere klassen. Zo waren Willem Engelen van Pijlsweert en de familie op ten Noort lid van de Nederlandse adel. Daarbij waren er ook meerdere huwelijken met personen uit rijke families. Willem Engelen van Pijlsweert trouwde met de baronesse van Dedem en Vosbergen, de zussen Taunay trouwen met Amsterdamse koopmannen en Maria Anna Pringle trouwde met een Rijksambtenaar en haar schoonvader was kamerheer van zijne Majesteit. Daarbij waren de personen zelf vermoedelijk ook afkomstig uit rijke families. Bij een aantal wordt vermeld dat ze rentenier of rentenierster zijn van beroep. Dat wil zeggen dat ze genoeg vermogen hebben om niet meer te hoeven werken. Dit gold bijv. voor Henriette Bedloo en Carel Hendrik Phaff die beschreven stonden als zijnde rentenierster of rentenier. Er zijn ook een aantal 'kinderen' van wie de ouders een goede baan hadden. Zo was de vader van de familie op ten Noort substituut officier van de rechtbank in Zutphen en later zelfs procureur generaal aan het Hof van Gelderland. De vader van Willem Engelen van Pijlsweert was actief in de Staten-Generaal van Gelderland, de vader van Maria Anna Pringle was oud secretaris van de kolonie Surinamen, de vader van de zussen Taunay was eigenaar van plantage 't Vertrouwen en later werkzaam als koopman en assuradeur en de vader van het gezin Triebels Wilhelmus Henricus was werkzaam als agent van de Nederlandse stoomboot rederij. Maar als we dan gaan kijken naar de personen die stemgerechtigd waren in 1863 zien we dat daar een paar personen naar voren komen. Hierbij is wel belangrijk om te zeggen dat vrouwen in die tijd nog niet mochten stemmen en op basis van hoeveel belasting je betaalde werd bepaald wie er van de mannen mocht stemmen voor de Tweede Kamer. De personen die in deze kieslijsten naar voren komen zijn: Willem Engelen van Pijlsweert, Carel Hendrik Phaff, Charles Guillaume van Sandick, Wilhelmus Henricus en Bernardus Arnoldus Henricus Triebels. Deze mannen betaalden dus genoeg belasting om te mogen stemmen en hadden daarmee dus ook genoeg vermogen.

Het merendeel van de Nijmeegse slaveneigenaren bezat aandelen in plantages. Slechts vijf van de 23 slaveneigenaren zijn daadwerkelijk (deels) eigenaar van een plantage geweest. Charles Guillaume van Sandick, Carel Hendrik Phaff, Maria Anna Pringle en de zussen Susanna en Sara Frederika Taunay staan beschreven als eigenaar van een plantage. Van Sandick was deels eigenaar van plantage Roozenburg, Phaff was eigenaar

van plantage Zorgvliet, Maria Anna Pringle (Lewe van Middelstum) was eigenaresse van plantage Dijkveld en de zussen Taunay waren eigenaar van plantage 't Vertrouwen. Van Sandick, Pringle en de zussen Taunay ontvingen de aandelen uit erfenissen van hun vader of man. Alleen van Maria Anna Pringle en de zussen Taunay is bekend dat ze ooit in Suriname zijn geweest, alleen toen zij eigenaresse werden van de plantages woonden ze alledrie in Nederland. Van Phaff en van Sandick is niet bekend of ze ooit in Suriname zijn geweest, maar niets in de bronnen wijst erop dat dit wel zo was. De overige families hadden alleen aandelen en zijn nooit fysiek in Suriname geweest. Maar ze konden wel aanspraak maken op de schadeloosstelling na de emancipatie 1863. Hierdoor kunnen we zeggen dat er voor de meeste slaveneigenaren geen sprake is van een band met Suriname. De meesten hadden aandelen in een plantage of waren deels eigenaar, maar zijn nooit zelf in Suriname geweest. De enige die er fysiek aanwezig zijn geweest zijn in Suriname geboren, maar daarna naar Nederland gekomen.

Van de 23 slaveneigenaren heeft ook maar een zeer beperkt deel een binding met de stad Nijmegen gehad. Alleen de familie Triebels en Willem Engelen van Pijlsweert hebben hun hele leven in Nijmegen gewoond. De overige slaveneigenaren hebben allen rond 1870 de stad Nijmegen achter zich gelaten. Zo was het verblijf van Henriette Bedloo, de familie op ten Noort, Phaff en van Sandick in Nijmegen tijdelijk en vaak niet langer dan een aantal jaar. Dit laat dus zien dat de slaveneigenaren, op de familie Triebels en Engelen na, geen binding hadden met de stad Nijmegen en er maar gedeelte van hun leven spendeerde. Hierbij is ook opvallend dat van vijf personen geen gegevens zijn te vinden in de gemeente Nijmegen. De database Emancipatie 1863 meldt wel dat deze personen in Nijmegen gewoond hebben, alleen in de bevolkingsregisters van 1840 tot 1900 van de gemeente Nijmegen is geen enkel spoor van deze personen te vinden. Dit kan erop wijzen dat de database aangaande deze personen niet klopt. De gegevens die wel over deze personen te vinden zijn wijzen ook niet richting Nijmegen, de gegevens wijzen o.a. richting Baarn, Den Haag en Bussum.

Deze gegevens over de Nijmeegse slaveneigenaren laten zien wie de personen achter de namen in de database zijn. Zo zien we wat de achtergronden van deze personen zijn, welke banden ze met Suriname hadden en wat hun binding met de stad Nijmegen is. Dit maakt het persoonlijker en duidelijker dan simpelweg een naam in de database. Daarbij is ook zichtbaar hoe de Nijmeegse slaveneigenaren verbonden zijn met Suriname en de stad Nijmegen. Daaruit blijkt dat merendeel nooit in Suriname is geweest en alleen aandelen had in een plantage. Het zijn wel rijkere mensen uit hogere klassen die aandelen hadden of eigenaar waren. Deze rijkdom zat vaak al langere tijd in de familie, want de ouders van de Nijmeegse slaveneigenaren hadden allemaal een hoge functie of waren zelfs al rentenier. De Nijmeegse slaveneigenaren hadden ook niet allemaal een even sterke band met de stad Nijmegen. De meeste waren in 1870 weer vertrokken uit de stad en van vijf kunnen we niet bewijzen dat ze überhaupt in Nijmegen zijn geweest. Wel zeker is dat, op die vijf personen na, de slaveneigenaren in Nijmegen woonachtig waren in 1863. Met mijn onderzoek hoop ik inzichtelijk te hebben gemaakt wie de slaveneigenaren waren die in 1863 in Nijmegen woonachtig waren en wat hun band met Suriname was en de stad Nijmegen.

Hoofdstuk 7: Literatuurlijst en bijlagen

Primaire bronnen:

- Archief Eemland: 463-38604
- Brabants Historisch Informatie Centrum: 50-3222
- Erfgoed Leiden en Omstreken: 4998-275
- Gelders Archief: 0207-1286
- Gelders Archief: 0207-1699
- Gelders Archief: 0207-8369
- Gelders Archief: 0207-8277
- Gelders Archief: 0207-398
- Gelders Archief: 0207-1099
- Gelders Archief: 0207-2974
- Gelders Archief: 0207-1001
- Gelders Archief: 0207-1286
- Gelders Archief: 0207-1291
- Gemeente Lisse: 3
- Noord-Hollands Archief: 241
- Noord-Hollands Archief: 132
- Noord-Hollands Archief: 11-2
- Noord-Hollands Archief: 6-17
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32807
- Regionaal Archief Nijmegen: 9195-27
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32893
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32909
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32970
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32903
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32995
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32974
- Regionaal Archief Nijmegen: 679-32941

Websites:

- David Alston, 'Slaves & Highlanders'
<<http://www.spanglefish.com/slavesandhighlanders/>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]
- ANP, 'Protest Surinamers tegen VOC-uitspraak Balkenende', *De Volkskrant* (26 oktober 2006)
<<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/protest-surinamers-tegen-voc-uitspraak-balkenende~bb4c0e70/>> [geraadpleegd op: 1-6-2018]
- CBG, 'Wie was wie' <<https://cbg.nl/bronnen/wiewaswie/>> [geraadpleegd op 11-5-2018]
- Piet Emmer, 'Wordt ook Johann de Witt straks slachtoffer van een nieuwe Beeldenstorm?', *Trouw* (6 januari 2018)
<<https://www.trouw.nl/cultuur/wordt-ook-johan-de-witt-straks-slachtoffer-van-een-nieuwe-beeldenstorm~aceb340e/>> [geraadpleegd op: 1-6-2018]
- Erfgoed Gelderland, 'achtergrondinformatie sporen van slavernij in Gelderland'
<<https://erfgoed gelderland.nl/achtergrondinformatie-sporen-slavernij-gelderland/>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]
- Gemeente Ede, 'Burgemeester jhr. F.S. Op ten Noord'
<<https://www.ede.nl/gemeentearchief/verhaal-van-edde/1-openbaar-bestuur/op-ten-noort-burgemeester-jhr-fs/>> [geraadpleegd op: 9-5-2018]

- Mapping Slavery, 'Gelderland' <<http://mappingslavery.nl/kaarten/nl-reg/gelderland/>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]
- Nationaal Archief, 'Suriname en de Nederlandse Antillen: vrijverklaarde slaven (Emancipatie 1863)' <<http://www.gahetna.nl/collectie/index/nt00341/achtergrond>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]
- Rijksbureau voor kunsthistorische documentatie, 'Carel Hendrik Phaff' <<https://rkd.nl/nl/explore/artists/278025>> [geraadpleegd op: 12-5-2018]
- Surinamistiek, 'Plantages langs de Boven Suriname' <http://www.surinamistiek.nl/main/slavernijverleden/Familienamen_en_Plantages.pdf> [geraadpleegd op: 10-5-2018]
- UCL, 'Legacies of British slave-ownership' <<https://www.ucl.ac.uk/lbs/project/details>> [geraadpleegd op: 10-5-2018]

Literatuur:

- Wilfried Ahoud, 'Van Riebeeck en Van Rensselaer', in: Dolly Verhoeven en Marc Wingens (red.), geschiedenis van Gelderland: de canon van het Gelders verleden in vijftig vensters (Zutphen, 2010), 65-68
- Dr. A.J.A. Quintus Bosz, 'De ontwikkeling van de rechtspositie van de vroegere plantageslaven in Suriname', in: Surinaamse Historische kring (red.), Emancipatie 1863-1963 (Paramaribo, 1964), 5-21
- Klaas Bouwer, 'Ronselen voor de VOC', Nijmeegs Katern 16 (2002), 50-54
- Remmelt Daalder, Andrea Kieskamp en Dirk J. Tang (red.), Slaven en Schepen: enkele reis, bestemming onbekend (Leiden, 2001)
- H.G. Dors en Ludger Smit, De Kleine Geschiedenis Van De Slavernij: Sporen In Amsterdam (Amsterdam, 2002)
- Margriet Fokken en Barbara Henkes, Sporen van het slavernijverleden in Groningen (Groningen, 2016)
- Catherine Hall en Nicholas Draper (red.), legacies of British Slave-ownership: colonial Slavery and the Formation of Victorian Britain (Cambridge, 2014)
- Henk den Heijer, de geschiedenis van de WIC (Zutphen, 2007)
- Réne van Hoften, 'Een Nijmeegse VOC-schipper naar China: Hendrik Otto de Haard (1734-1771)', Nijmeegs Katern 16 (2002), 54-60
- Dienke Hondius en Annemarie de Wildt (red.), Gids Slavernijverleden Amsterdam (Arnhem, 2014)
- David Knoke en Song Yang, Social Network Analysis (Londen, 2008)
- Gert Oostindie en Karwan Fatah-Black, Sporen van slavernij in Leiden (Leiden, 2017)
- Matthias van Rossum, Kleurrijke tragiek: de geschiedenis van slavernij in Azië onder de VOC (Hilversum, 2015)
- John Scott, Social Network Analysis (Londen, 2017)
- Stephen Small en Sandew Hira, 20 vragen en antwoorden over het Nederlandse slavernijverleden en haar erfenis (Den Haag, 2015)
- Alex van Stipriaan, Waldo Heilbron, Aspha Bijnaar en Valika Smeulders, Op zoek naar de stilte: sporen van het slavernijverleden in Nederland (Leiden, 2007)
- Taylor en Francis, 'The Legacies of British Slave-Ownership Project', *Slavery & Abolition* 32 (2011), 143

Bijlagen:

Documenten dataset:

1. Henriette Bedloo:

Overlijdensakte:

- Datum: 20-09-1876
- BS: overlijden

Trouwakte dochter:

- Datum: 19-04-1832
- BS: huwelijk (dochter trouwt met in Paramaribo geboren man)

Vermoedelijk verkocht ze in 1834 het kasteel Bronckhorst in Grave.

Registratie gemeente Grave periode 1861-1880

- Geboortedatum: 22-1-1804
- Geboren in Nijmegen.
- Hierbij staat vermeld dat ze 'rentenierster' van beroep is.

Bevolkingsregister Nijmegen:

- Datum: 1827
- Hierin staat vermeld dat Henriette geboren is in Nijmegen en in 1827 25 jaar moet zijn.
- Hier staat ook vermeld wat haar adres was: Hezelstraat 20
- En dat ze op een gegeven moment vertrokken zijn naar Velp in de gemeente Grave.

Gegevens:

- Periode: 1827-1850
- Deel: wijk B, deel 1 (1e stuk), huisnummers 1-97
- Archiefnummer: 679
- Bevolkingsregisters van de gemeente Nijmegen
- Inventarisnummer: 32807
- pagina 32

In de database Emancipatie 1863 staat ze ook nog een keer beschreven als Henrietta Wilhelmina Bedloo. Hierbij staat vermeld dat ze weduwe is van Jan Diederik Hoeuft en later weduwe van Jacques Francois Roux. Erfgenamen zijn Jacques Francois Roux, Henry Guillaume Roux, Laurence Maria Elisabeth Roux en Anna Maria Andresa Roux. Haar man overlijdt al voor die tijd en daarvan erft ze aandelen in de plantage

2. Willem Engelen van Pijlsweert:

Registratie:

- Datum: 1827
- Militieregisters (hier vermelden ze zijn geboortedatum)

Overlijdensakte:

- Datum: 02-01-1868
- BS overlijden

Hier staat ook wie zijn vrouw is en wie zijn ouders waren.

In de database wordt gemeld dat hij grondeigenaar is. En dat hij jonkheer was.

Wordt ook vermeldt in een stamboom dat hij lid is geweest van de Raad van Nijmegen.

De familie Engelen en Engelen van Pijlsweert behoren sinds 1816 tot de Nederlandse adel (stierf in 1966 uit). Zijn vader *Willem Engelen van Pijlsweert* was lid Vergadering van Notabelen en buitengewoon lid Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden en lid van de Staten-Generaal van Gelderland.

Zijn vrouw Catharina Elisabeth baronesse Sloet tot Hagensdorp is overleden op 23-4-1881 in Nijmegen. Catharina is geboren in het Overijsselse Kampen. Ze was de dochter van:

Vader: Boudewijn Reijnt (Reint) Wouter (Wolter) baron Sloet tot Hagensdorp (1773-1863)

- Was landcommandeur Duitse Orde, bewoner en overleden op Vosbergen

Moeder: Catharina Elisabeth Louise baronesse van Dedem van Vosbergen (1778-1851)

- Vrouwe van Zwanenburg
- Haar vader was: *Johan Albert van baron van Dedem, heer van Vosbergen en Zwanenburg*

Ze trouwden in 1800 met elkaar.

Vosbergen: kasteel in Heerde en vanaf 1715 in het bezit van het geslacht Dedem.

Dit is ook een adellijk geslacht.

Hagensdorp: Kasteel in Vollenhove.

Bevolkingsregister Nijmegen:

- Hierin staat vermeldt dat hij ontvanger der polderlasten in het polderdistrict het Rijk van Nijmegen. En het hoofd van het gezin, er wordt ook vermeld dat ze op Hezelstraat nummer 20 woonden.

Gegevens:

- Periode: 1860-1870
- Deel: Wijk B, deel 1, nummer 1-81
- Nummer: 679
- Inventarisnummer: 32893
- pagina: 35

3. Maria Charlotta Philippina Margaretha op ten Noort:

Bevolkingsregister Nijmegen en geboortenregister gemeente Zutphen

- Geboortedatum: 24-10-1836
- Ze is geboren in Zutphen.

Overlijden:

- Datum: 22-11-1932
- BS overlijden

Bevolkingsregister Nijmegen 1870:

- Hier staat dat ze woonde aan de Strikstraat 202 in Nijmegen, maar wel dat ze afkomstig waren uit Zutphen.
- Op 8 mei 1871 vertrekt ze samen met haar moeder naar Arnhem.

Gegevens: (gelden ook voor Ludolf en Florent Sophius)

- Deel: Wijk C, deel 6, huisnummers 189-230

- Archiefnummer: 679
- Inventarisnummer: 32970
- Pagina: 20

4. Willem Reinier op ten Noort:

In de database van het Nationaal Archief staat hij vermeldt als toeziend voogd van zijn minderjarige broertjes en zusjes. Zijn moeder Dina Adriana Nederburg is de voogdes van de kinderen. En erbij staat vermeld dat hij werkt als advocaat.

Geboorteakte:

- Datum: 17-09-1839
- BS geboorte

5. Sara Hendrika op ten Noort:

Overlijdensakte:

- Datum: 23-6-1910
- BS overlijden

Geboorteakte:

- Datum: 12-7-1841
- BS geboorte

Huwelijksakte:

- Datum: 31-07-1863
- BS huwelijk
- Dit wordt ook vermeld in het bevolkingsregister van Nijmegen van 1860.

Bevolkingsregister Nijmegen 1860:

- Op 5 september 1863 verhuisd ze naar Venlo.

Geldt voor meerdere op ten Noorts-> behalve Willem Reinier en laurens Pieter

Gegevens:

- Deel Wijk C, deel 4, huisnummers 170-228
- Archiefnummer: 679
- Inventarisnummer: 32909
- Pagina: 80

6. Hermina Cornelia Elisabeth op ten Noort:

Geboorteakte:

- Datum: 26-07-1845
- BS geboorte

Overlijdensakte:

- Datum: 08-05-1865
- BS overlijden
 - Ze overlijdt op 19 jarige leeftijd in Nijmegen
- Ze heeft dezelfde ouders als Maria Charlotta en Florent Sophius is haar vader

7. Laurens Pieter Dignus op ten Noort:

Geboorteakte:

- Datum: 18-10-1847

- BS geboorte

Overlijdensakte:

- Datum: 09-01-1924
- BS overlijden

Heeft gewerkt als Luitenant ter zee. Is later verheven tot de Nederlandse adel

8. Johanna op ten Noort:

Geboorteakte:

- Datum: 03-10-1850
- BS geboorte

Bevolkingsregister:

- Datum: 1860 (registratie in Nijmegen)

Bevolkingsregister 1860:

- Overlijdensdatum: 4 juli 1865 te Nijmegen

9. Ludolf op ten Noort:

Bevolkingsregister:

- Datum: 1860 (geboortedatum 27-10-1852)

Geboorteregister:

- Datum: 28-10-1852
- BS geboorte

Militieregisters:

- Datum: 1872
- Schreef zich in Nijmegen in als militair

Is later verheven tot de Nederlandse adel.

Overleden op 28 oktober 1939 in Den Haag.

Bevolkingsregister Nijmegen 1870:

- Hierin vermeld dat hij op de Strikstraat 202 in Nijmegen woonde.
- Op 23 november 1870 vertrekt hij naar Delft

Register 1860:

- Hierin wordt weer vermeld dat Ludolf op 2 november 1863 naar Gorinchem verhuisde.

10. Florent Sophius op ten Noort jr.:

Is een zoon van Florent Sophius op ten Noort en Dina Nederburgh. Wordt ook af en toe vermeld als jonkheer.

Geboorteakte:

- Datum: 04-01-1856
- BS geboorte

Overlijdensakte:

- Datum: 03-12-1927
- BS overlijden

Volgens Wikipedia is hij in 1878 benoemd tot Onbezoldigd Commies ter Secretarie in de gemeente Ede. In 1881 werd hij gemeentesecretaris in Brielle. Op 24 april 1883 trouwde hij

met Antoinette Jeane van Bemmelen. Zij was de dochter van de directeur van Diergaarde Blijdorp. In 1886 werd hij burgemeester van Alblaserdam en oud-Alblas en in 1896 werd hij burgemeester van Ede.

Florent Sophius is een tijdje eigenaar geweest van plantage Vossenburg. En de familie heeft enige plantages gehad. Is later verheven tot de Nederlandse adel. (Volgens het gemeentearchief Ede

Bevolkingsregister Nijmegen 1870:

- In 1871 vertrok hij samen met zijn moeder en zus naar Arnhem

11. Carel Hendrik Phaff:

Bevolkingsregisters (Nijmegen, 1860)

- Geboortedatum: 17-06-1792

Overlijdensakte:

- Datum: 16-11-1870
- BS overlijden

Trouwakte zoon:

- Datum: 15-4-1853
- BS huwelijk (hier aangeduid als zijnde rentenier)

Trouwakte dochter:

- Datum: 20-05-1843
- BS huwelijk (hier ook aanduiding rentenier)

In 1870 overlijdt hij op 78 jarige leeftijd.

In 1824 werkte hij als Schout van het Schoutambt Gent.

Hij wordt ook genoemd als zijnde 2e luitenant genie.

Hij bezat 30/360 deel van de aandelen van plantage Zorgvliet.

Op de site van het rijksbureau voor kunsthistorische documentatie wordt hij beschreven als zijnde amateurschilder, amateurtekenaar en kunstverzamelaar. Hij is volgens deze site van 1831 tot 1852 actief geweest in Nijmegen. Hij wordt ook vermeld als heer van Gent en Erlecom. En als Ridder in de orde van de Oranje leeuw.

Bevolkingsregister Nijmegen:

- Adres: Oude stadsgracht 182 in Nijmegen
- Hij vertrekt op 7 mei 1870 naar Arnhem.

Gegevens:

Deel: Wijk A, deel 4, huisnummers 138-186

Archiefnummer: 679

Inventarisnummer: 32941

Pagina: 137

12. Maria Anna Pringle

Overlijdensakte:

- Datum: 04-11-1880 in Beek
- BS overlijden

Trouwakte:

- Datum: 06-06-1850
- BS huwelijk

Haar trouwakte met haar man (trouwen in Amsterdam)

- Maria Anna Pringle is geboren in Paramaribo.
- in 1850 is ze 32 jaar.
- Haar man is Rijksambtenaar
- De vader van de bruid is Edzard Jacob Lewe van Middelstum en hij is Kamerheer van zijne Majesteit.

Haar moeder Johanna Elisabeth Roepel overlijdt op 16-02-1853 in Ouder-Amstel. Ze was 72 jaar en ook geboren in Paramaribo. Haar ouders waren: Antoon Roepel en Maria Fontana.

Haar vader James Pringle overlijdt op 23-03-1823 in Deventer. Hij staat beschreven als zijnde oud-secretaris van de kolonie Surinamen.

Hij is geboren in Sluis in Vlaanderen en overleed op zijn 55e.

Ze bezit 5/21 deel van de aandelen van plantage Zorgvliet.

13. Charles Guillaume van Sandick

Overlijdensakte:

- Datum: 11-03-1877
- BS overlijden

Is 66 jaar tijdens zijn overlijden. Hij is alleen wel geboren in 's Gravenhage. Maar erft de aandelen in de plantages van J.A. Van Sandick. Zijn zoon en vrouw overleden in 1857 en 1871 wel in Nijmegen. In 1850 is hij ingeschreven in het bevolkingsregister van Nijmegen. Daarin staat dat hij in 1810 is geboren in 's Gravenhage en dat hij werkt als ontvanger van het kadaster.

- Hierbij wordt in het bevolkingsregister van Nijmegen van 1850 gemeld dat hij woont in Wijk B 5H

Hij wordt drie keer genoemd in de database, met elk een andere plantage. Dus vermoedelijk heeft hij meerdere aandelen gehad in meerdere plantages.

Bevolkingsregister 1870:

Geboortedatum: 26-5-1810

Adres: Stokkumstraat 379

En datum van vertrek: 12 juli 1873 naar Leiden

Gegevens:

Periode: 1870-1880

Datum: 1870

Archiefnummer: 679

Inventarisnummer: 32974

14. Susanna Taunay

Huwelijksakte met Daniel Willem Croockewit:

- Datum: 10-12-1846

- BS huwelijk

Ze trouwt met de Amsterdammer Croockewit. Taunay is geboren in Paramaribo en is in 1846 26 jaar.

In de database en meerdere bronnen staat vermeld dat ze in Nijmegen op de St. Anna woont

Ze erft de rechten van haar man. En haar vader tekent ook voor de tegemoetkomingsgelden.

Haar vader is Frederik Taunay en die is van 1820 tot 1843 eigenaar van plantage 't Vertrouwen. Tijdens de emancipatie van 1863 waren de kinderen van Frederik Taunay eigenaar van de plantage. De plantage is al sinds 1745 in handen van de familie Taunay. Namelijk Jean Paul Taunay. Deze trouwt met Susanne l' Espinasse en hiermee wordt hij de zwager van Samuel Paulus Pichot (eigenaar van Mon Tresor) en Nicholaas Freher (eigenaar van Weltevreden). Zijn zwager Pierre Frederic was weer eigenaar van plantage Frederiksburg. In het begin was Taunay secretaris van gouverneur Johan Raye. In 1740 werd hij ontvanger van de Modique Belastingen en in 1744 werd hij Raad in het hof van civiele justitie. Uiteindelijk is de plantage ST Tonée of Tonny naar Taunay vernoemd. In de tijd dat Frederik Taunay eigenaar is werken er ongeveer 300 slaven, daarmee behoorde de plantage tot de top 10 van suikerplantages in Suriname. Bij de emancipatie in 1863 kwamen er 377 slaven vrij. De kinderen van Frederik Taunay woonde buiten Suriname. Tot de erfenis van Frederik Taunay behoorde niet alleen 't *Vertrouwen*, maar ook plantages *Campenburg*, *Frederiksburg* en *La Singularité*

15. Sara Frederica Taunay (Taunaj)

Sara Frederika Taunaj:

Overlijdensakte:

- Datum: 29-09-1906
- BS overlijden
- Hierbij wordt als vader genoemd Frederik Taunaj en als moeder Elisabeth Hendrina Limes.
- Haar man zou zijn Pieter Johannes Bastiaans (koopman in Amsterdam)

Als haar vader inderdaad Frederik Taunaj is, is ze een zus van Susanna Taunay.

Huwelijksakte:

- Datum: 04-10-1849
- Hier staan dezelfde ouders als Susanna
- En haar man was koopman.

Haar vader was Jan Frederik Taunay. Hij wordt de grootste administrateur van Suriname. En in 1821 had hij het beheer over 39 plantages. Daarnaast was hij ook koopman en assuradeur in Amsterdam. Hij was o.a. eigenaar van de plantages: *Frederiksburg*, 't *Vertrouwen*, *la Singularité* en *Campenburg*.

Ook bij haar staat vermeld dat ze op de St. Anna in Nijmegen woonden.

16. Wilhelmus Henricus Triebels

Bevolkingsregister 1860:

- Geboortedatum: 17-3-1799

Overlijdensakte (echtgenote)

- Datum: 03-03-1837
- BS overlijden

Overlijdensakte:

- Datum: 23-06-1878
- BS overlijden (hier staat dat hij drie echtgenotes heeft gehad)
- Beroep: oud wethouder (ook gemeld dat hij Agent van de Nederlandse stoomboot Rederij was)

Hij wordt ook vaak Willem Hendrik Triebels genoemd.

- geboorteakte van Henricus Jacobus Hubertus Triebels

Bevolkingsregister Nijmegen (1860)

- Hierin wordt vermeldt dat hij werkte als Agent van de Nederlandsche stoomboot reederij.
- Zijn woonadres was Molenstraat 306 (wijk b)

Gegevens:

- Wijk B, deel 11, huisnummer 591-648
- Archiefnummer: 679
- Inventarisnummer: 32903
- Pagina: 128

In 1873 wordt gemeld dat hij geen baan heeft en samen met twee andere een notariële akte op heeft laten stellen omtrent houtverkoop.

- Archiefnummer: 456
- Archiefnaam: Notaris L.J.J.H.E. Baron van Voorst tot Voorst Nijmegen
- Inventarisnummer 2

17. Carolus Joannes Melchior Triebels

Geboorteakte:

- Datum: 11-04-1825
- BS geboorte (hierbij staat gemeld dat vader '16' expeditie is)

Overlijdensakte:

- Datum: 29-12-1891
- BS overlijden

Militieregisters:

- Meldt zich in 1844 aan als militair

Bevolkingsregister Nijmegen 1860:

- Hierin staat vermeld dat hij werkte als dozenfabrikant (Dozenfabrikant)

18. Henricus Jacobus Hubertus Triebels

- Militieregisters
 - Geboortedatum: 04-06-1827
 - Meldt zich in 1846 aan als militair

Volgens de database van het Nationaal Archief is hij failliet gegaan.

Bevolkingsregister Nijmegen 1850:

- Hierin wordt vermeld dat hij op 8 december 1856 Nijmegen verlaat. Hij is wel in Nijmegen geboren in 1827.

19. Bernardus Arnoldus Henricus Triebels

Bevolkingsregister 1860:

- Geboortedatum: 28-12-1828
- Werkt als winkelier

Geboorteakte:

- Datum: 26-12-1828
- BS geboorte

Overlijdensakte:

- 04-08-1890
- BS overlijden

Bevolkingsregister Nijmegen 1850:

- Hierin wordt vermeld dat hij verhuisd naar Wijk D, 80. Deel 1 blok 133

20. Eduardus Wilhelmus Triebels (Eduard Willem)

Bevolkingsregister 1860:

- Geboortedatum: 17-3-1830
- Staat hier vermeld als Eduard Willem Triebels

Bij notariële archieven van 06-02-1894 staat dat hij geen werk heeft. En in de database van het Nationaal Archief staat dat hij werkt als koopman.

Overlijdensakte:

- Datum: 17-11-1897
- BS overlijden

Bevolkingsregister Nijmegen 1850:

- Hierin wordt vermeld dat hij verhuisd naar Wijk D, 80. Deel 1 blok 133 net als zijn broer Bernardus

21. Ludovicus Josephus Triebels (Lodewijk Joseph Triebels)

Geboorteakte:

- Geboortedatum: 04-09-1831
- BS geboorte

Overlijdensakte:

- Datum: 26-6-1901
- BS overlijden

Militieregisters:

- Meldt zich in 1850 aan als militair.
-

Bevolkingsregister Nijmegen 1870:

- *Hierin wordt vermeldt dat Lodewijk Joseph, Eduard Willem, Carolus Johannes Melchior en Wilhelmus Henricus in 1870 in de Kerkstraat 111 wonen. Daarvoor werd juist gemeld dat ze in de Molenstraat woonden.*

Gegevens:

- Deel: Wijk E, deel 4, huisnummer 101-134
- Inventarisnummer: 32995
- Pagina: 32

22. Adela Francisca Anna Triebels

Geboorte:

- Datum: 31-1-1837
- BS geboorte

Overlijden:

- Datum: 23-12-1868
- BS overlijden

Staat nergens een beroep vermeld.

Wilhelmus Henricus Triebels is getrouwd met Anna Maria Bedloo. Zij is een dochter van Elisabeth Meijer en Everardus Carel Bedloo. Hiermee is ze een zus van Henriëtte Bedloo (1)

De familie Triebels woonde in 1840 met 11 man in een huis aan de Molenstraat 630.

Opvallend dat zowel het aandeel van Henriëtte Bedloo als van de familie Triebels toegekend werd aan Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans en zijn echtgenote Elisabeth Meijer. En Elisabeth Meijer is de moeder van Henriette Bedloo en Anna Maria Bedloo die weer de moeder was van de kinderen Triebels en de man van Wilhelmus Henricus Triebels.

Elisabeth Meijer:

Bij het huwelijk van haar dochter Anna Maria Bedloo staat ze vermeld als rentenierster.

BS huwelijk, datum: 24-04-1824.

Overlijdt op 8-11-1861 in Grave

Haar ouders waren:

Vader: Koenradus Meijer

Moeder: Maria Tijskens

Had een relatie met Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans

Wordt ook vermeld in de database van de compensatie. Ook hierin wordt vermeld dat ze rentenierster is. Ze is getrouwd met Mosmans maar ook weduwe van Everhardus Carel Bedloo. Everhardus overleed op 25-03-1809. Hij liet zijn aandelen na aan zijn dochters en zijn vrouw. Zijn dochter Elisabeth Bedloo kreeg $\frac{1}{8}$ deel en zijn vrouw Elisabeth Meijer kreeg $\frac{1}{16}$ deel.

Ze heeft $\frac{1}{16}$ deel van de plantages d'Alyda en Karelsburg.

Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans:

Adrianus Johannes Wilhelmus Mosmans

BS overlijden

- Datum: 23-04-1843 te Grave

Vader: Franciscus Adrianus Mosmans

Moeder: Maria Francisca Heinselmans

Adrianus wordt ook vermeld in de database over de compensatie.

Hierin staat hij vermeld als zijnde advocaat uit Grave. Vermeld staat gehuwd met Elisabeth Meijer en hadden samen $\frac{1}{8}$ deel van de plantages d'Alyda en Karelsburg rustten. De tegemoetkomingsgelden werden om schulden af te betalen op die plantages.

Hij is geboren in Den Bosch, maar in 1820 komt hij in Nijmegen wonen. Zijn vrouw Elisabeth Meijer is geboren in Nijmegen. Later verhuizen ze naar Velp bij Grave. In het bevolkingsregister van Nijmegen staat dat hij werkte als advocaat.

Zoekterm: Wilhelmus Henricus Triebels

Dan staat er een bevolkingsregisters genaamd met Anna Maria Broers

- Hier staan een aantal geboortedata van de familie Triebels. (Nijmegen 1870)

Familie op ten Noort:

Ouders: Florent Sophius op ten Noort en Dina Adriana Nederburgh

- *Vader werkt als: substituut officier bij de rechtbank in Zutphen.*
- *Vader overlijdt in 1862 (22-07-1862) op 57 jarige leeftijd. Hij is procureur generaal bij het hof van Gelderland.*
- *Vader is geboren op 21-06-1805 in Zutphen en overleden op 22-07-1862 in Arnhem*
- *Vader werkt als:*
 - *Adjunct commies Staatssecretarie (1826-1830)*
 - *Substituut-officier van justitie te Zutphen (1830-1838)*
 - *Officier van justitie in Zutphen (1838-1855)*
 - *Van 1855 tot zijn door in 1862 was hij procureur generaal bij het provinciale gerechtshof in Arnhem.*
- *Nevenfuncties:*
 - *commissaris van de spaarbank en kas tot het verlenen van voorschotten aan ambtenaren en gepensioneerden in Zutphen (vanaf 1847)*
 - *Houtvester van het tweede jachtdistrict van Gelderland (vanaf 1847)*
 - *Voorzitter van het college van regenten van het Huis van Verzekering in Arnhem (1855-dood)*
- *Politieke functies:*
 - *lid Provinciale Staten van Gelderland (1841-1853)*
 - *Buitengewoon lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (sept-okt. 1848) en later nog een paar maanden gewoon lid (okt 1848- feb. 1849)*
 - *Lid Dubbele Kamer (voerde het woord bij de algemene beschouwingen over de Grondwetsherziening bij de behandeling van hoofdstuk XII.*
- *In 1845 werd hij uitgeroepen tot ridder in de orde van de Oranje leeuw.*

Kinderen:

- *Maria Charlotta Philippina op ten Noort.*
- *Hermine Cornelia Elisabeth op ten Noort*
- *Florent Sophius op ten Noort (Adel)*
- *Laurens Pieter Dignus op ten Noort (Adel)*
- *Sara Hendrika op ten Noort*
- *Willem Reinier op ten Noort*
- *Ludolf op ten Noort (Adel)*

- *Johanna op ten Noort*

De ouders kregen in totaal tien kinderen.

Meeste leden van familie op ten Noort kwamen in 1860 naar Nijmegen. Maar er is een band tussen de steden Zutphen en Nijmegen. Ze zijn allemaal in Zutphen geboren.

De opa/vader van de familie op ten Noort (genaamd Willem Reinier op ten Noort was in 1835 lid van de Tweede Kamer. Hij is geboren op 10-07-1770 in Zutphen en overleden op 13 november 1824 in Zutphen.

De familie heeft een aantal plantages gehad en Florent Sophius is een tijdje eigenaar geweest van plantage Vossenburg.

De familie op ten Noort behoort sinds 1834 tot de Nederlandse adel, maar al vanaf 1507 zijn nazaten van dit geslacht bestuurders, onder andere in de raad, schepenen of burgemeester van Zutphen.

Dina Adriana Nederburgh (1817-1892)

- Geboren in Zutphen en overleden in Arnhem
- Ze trouwt op 9-9-1835 met Floris Sophius Op ten Noort in Vorden.

Vader: Herman Adriaan Nederburgh, lid van de rechtbank

Moeder: Sara Hendrika van de Spiegel, geen beroep

Ze wordt ook in de database van 1863 vermeld. Op plantage Vossenburg en als weduwe van Florent Sophius Op ten Noort.